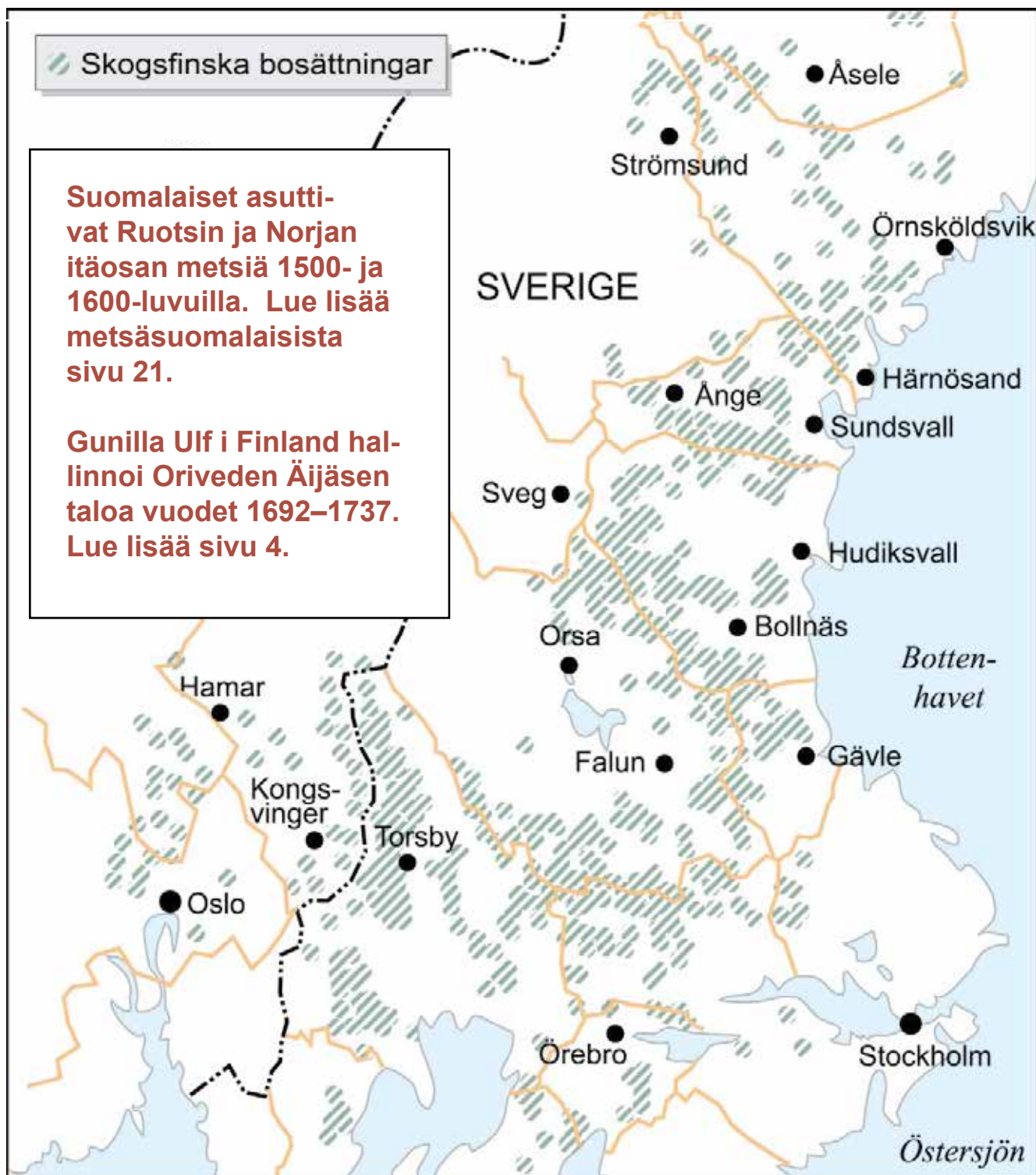

Orpana

1/2019

Tampereen seudun sukututkimusseura

Hallitus (*) ja toimihenkilöt

Puheenjohtaja	Jorma Lappalainen*, p. 040 555 0676, jorma.lappalainen@tamsuku.fi
Varapuheenjohtaja ja ohjelma-asiat	Tiina Miettinen*, tiina.miettinen@tamsuku.fi
Sihteeri	Sara Lundén*, p. 050 561 4920, sara.lunden@tamsuku.fi
Talousvastaava	Marja-Leena Viilo*, marja-leena.viilo@tamsuku.fi
Webmaster ja jäsenasiat	Heikki Nurmi*, p. 044 016 0652, heikki.nurmi@tamsuku.fi
Retket	Tuija Soini, p. 050 534 3882, tuija.soini@tamsuku.fi
Postitustehtävät	Jorma Lappalainen*, p. 040 555 0676, jorma.lappalainen@tamsuku.fi
Kirjastonhoitaja	Marja-Leena Kuusi, katso tiedote kirjastosta: www.tamsuku.fi
Julkaisujen ja muun materiaalin tilaukset	Jorma Lappalainen*, p. 040 555 0676, jorma.lappalainen@tamsuku.fi
Seuran postiosoite	Tampereen seudun sukututkimusseura ry Mustoontie 174, 36120 Suinula
Seuran sähköpostiosoitteet	Hallituksen jäsenten ja toimihenkilöiden sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tamsuku.fi
Seuran www-osoite	www.tamsuku.fi
Seuran tiliyhteys	FI03 1146 3007 2090 98
Orpana	Jäsenlehti
Toimittaja	Markku Uusitalo*, p. 050 310 9970, markku.uusitalo@tamsuku.fi
Taitto	Markku Uusitalo*, p. 050 310 9970, markku.uusitalo@tamsuku.fi
Painatus	Jyväskylän yliopistopaino, Jyväskylä
Número	1/2019, julkaisupäivä 1.1.2019, nro 89 vuodesta 1979
ISSN	0359-128X
Etusivu	http://www.finnsam.org/skogsfinnarna/utbredning.html
Takasivu	Aatelissuvun vaakuna, Ritarihuone.fi
Ilmestyminen	Kaksi numeroa vuodessa. Syyskuussa 2019 ilmestyvään lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa heinäkuussa 2019.
Vastuu sisällöstä	Orpanan kirjoittajat vastaavat tekstiensä sisällöstä ja kuvien käyttöluvista.

Puheenjohtaja

Suvut Tampereen imussa

Tampere on kasvanut reilussa parissa sadassa vuodessa pienestä kylästä suureksi teollisuuskeskukseksi. Kaupunki on imenyt sisäänsä valtavan määrän ihmisiä ja sukuja ympäröivistä pitäjistä, kauempaa maakunnasta ja koko Suomesta, ulkomailtakin. Siksi tamperelaisten sukujuurien tutkiminen on kiehtovaa. **Lauri Viita** kuvasi osuvasti Tampereelle tulevia ihmisvirtoja Moreeni-romaanissaan:

”Maaseudulta, ei ainoastaan pohjoisesta, vaan myös lännestä, idästä, etelästä, kaikkialta virtasi jatkuvasti uutta ihmisainesta, maan sitkeää irtaimistoa, joka unia nähden oli viimeinkin päättänyt tarttua onnensa ohjaksiin.”

”Kaupunki laajeni. Tehtaat ja makuukennostot täytyivät sikäli kuin uusia kortteleita rakennettiin. Mitä enemmän ja mitä nopeammin niitä tehtiin, sitä enemmän ja nopeammin niitä oli jälleen tehtävä. Uutta, uutta, eteenpäin.”

Yksi tulijoista oli pietarilainen, vuonna 1816 syntynyt, nuorimies **Wilhelm von Nottbeck**, joka tuli Tampereelle 1836. Von Nottbeckin suku oli lähtöisin Saksan Westfalenista, mutta oli asunut useiden sukupolvien ajan Tallinnassa. Sieltä Carl Samuel Nottbeck muutti Pietariin, jossa hän toimi liikemiehenä. Vuonna 1836 hän osti yhdessä Georg Rauchin kanssa puuvillatehtaan James Finlaysonilta. Nuori Wilhelm von Nottbeck lähetettiin samana vuonna Tampereelle oppimaan tehtaan hoitoa. Hän toimi Finlaysonin puuvillatehtaan johtajana vuosina 1860–1890. Hänen johdollaan tehtaasta tuli Suomen suurin ja teollisen Tampereen ilmiömäisen kehityksen tärkein moottori. Finlaysonin toiminta oli alun alkaen kansainvälistä ja jopa globaalia liiketoimintaa.

Toinen merkittävä tulija oli vuonna 1869 Sääksmäellä syntynyt **Emil Aaltonen**, joka tuli Hattulasta kenkätehtänsä palon jälkeen ja perusti Tampereen Tammelaan kenkätehtaan vuonna 1905. Tammela tuli ajan mittaan Suomen kenkäteollisuuden keskus, jota sanottiin ”Suutarien Pääkaupungiksi”. Tampere imi monenlaisia lahjakkuuksia: torpan tyttö **Saara Hilden** (s. 1905, myöhemmin Sara Hildén) tuli vuonna 1919 Lempäälästä, **Väinö Linna** (s. 1920) Urjalasta 18-vuotiaana. **Wivi Lönn** syntyi vuonna 1872 Tam-

pereella, mutta hänen isänsä tuli Kangasalta ja äiti Pirkkalasta.

Professori **Viljo Rasila** on artikkelissaan *) Tampereen kaupungin kanta-asukkaista, kertonut viidestä perheestä – **Björkqvist, Forsström, Grönlund, Gök ja Rundell**, jotka muodostivat sen kanta-asukasjoukon, joka asui Tampereen kaupungin alueella ennen kaupungin perustamista vuonna 1779 ja jotka jäivät asumaan vastaperustettuun kaupunkiin. Neljä näistä perheistä asettui asumaan Näsilinnankadun varteen. Olisi kiinnostavaa, jos lehtemme lukijoissa on näiden sukujen jälkeläisiä. He voisivat kertoa sukujensa myöhemmistä vaiheista lehtemme palstoilla.

*) *Rasila V: Tampereen kaupungin kanta-asukkaat. Tampere. Tutkimuksia ja kuvauksia VII. Tampereen historiallinen seura 1979, s. 59-81.*

Jorma Lappalainen

Äijäsen talo Orivedellä 1600- ja 1700-luvuilla

Taisto Virtanen

Äijäsen talo 1600-luvun lopulla

Oriveden Toritun kylän Äijäsen talon isäntänä vuosina 1651-1664 oli luutnantti Erik Stiernkors Oriveden Holmasta. Taloa viljelivät lampuodit, Erik kuoli noin vuonna 1694.

Erikin sisar Katarina Stiernkors avioitui Erik Mårtensson Ulf i Finlandin kanssa. Luutnantti, ratsumestari Erik Ulf sai läänityksenä Havisevan, Kokkilan ja Seinäjoen tilat Kangasalta 30.7.1652. Hänestä tuli ratsumestari Turun läänin ratsuväkirykmentissä 15.7.1653. Hänet aateloitiin vuonna 1664 ja aatelissuku Ulf i Finland sai numeron 688. Samana vuonna hän kuoli.

Katarinan ja Erikin poika ratsumestari Mårten Eriksson Ulf i Finland, syntynyt noin 1645, avioitui Hauholla noin 1652 syntyneen Märta Margareta Christersdotter Gyllenhiertan kanssa. Tämän jälkeen Mårten omisti Kägran tilan Tenholassa, Hakkalan tilan Lamilla ja Skyttälän tilan Hauholla. Hän oli myös Äijäsen isäntänä 1665-1691. Mårten Ulf i Finland kuoli 2.11.1691 ja hänet haudattiin myöhemmin 23.8.1694 Hauhon kirkkoon, jossa on hänen hauta-vaakunansa. Samalla sammui Ulf i Finlandin aatelinen sukuhaara, sillä suvulla ei ollut poikaa perillisenä.

Märtalle ja Mårtenille syntyi noin 1675 Tenholan Kägrässä yksi tytär

Gunilla Katarina Mårtensdotter Ulf i Finland. Hän avioitui Oriveden Voitiilan kylän Voitisessa (myöhemmin Sarvela) syntyneen Johan Larsson Rothin kanssa noin 1691.

Ylioppilasmatrikkelissa 1685/86 mainitaan: Johan Roth (ylioppilaina Rothovius) Johannes Laurentii, Orivesiensis 3292, synt. noin 1675. Vanhemmat: Oriveden Voitelan kylän Voitisen omistaja, luutnantti Lars Hansson Roth (k. 1691) ja Kristina Mattsdotter Wanaeus. Ylioppilas Turussa 1685/86 (Rothovius) Joh. Laur. Fenn 166.

Nimi on kopioitu Albumista noin v. 1696 Satakuntalaisen osakunnan matrikkeliin (1685/86) Johannes Rothovius Orivesiensis. Capita-neus obiit in conflictu Napoensi Ostrobotniæ 1714.

Johan Rothin sotilasura: Lippumies Porin läänin jalkaväkirykmentissä 1695, ryhmänjohtaja (förare) 15.3.1695, Porin rykmentin kersantti 16.9.1696, vänrikki 31.7.1700 Hornin ja Mellinin komppanioissa, toinen luutnantti 31.12.1707 everstiluutnantin komppaniassa, luutnantti 19.1.1709 Thyrollin komppaniassa ja kapteeniluutnantti 1710 henkikomppaniassa. Johan Roth kuoli Suuren Pohjan sodan viimeisessä Suomessa käydyssä kenttätaistelussa, Napuen taistelussa Isossakyrössä.

Ulf i Finland on vanha rälssisuku, joka aateloitiin vuonna 1664 numerolla 688.

Suvun rälssioikeus perustuu Ruotsin kuninkaan Karl Knutssonin vuonna 1448 Abraham Perssonille antamaan rälssikirjeeseen, joka oikeutti viiteen maaveeroon Sällvikin Pohjan pitäjässä.

Aatelinen sukuhaara Ulf i Finland sammui 2.11.1691.

Lähde: J. Ramsay

Gunilla Ulf i Finland

Gunilla Ulf i Finland hallinnoi Oriveden Äijäsen taloa vuodet 1692-1737 ja taloa viljelivät lampuodit. Hän asui vuodet 1698-1706 miehensä omistamassa Voitisen perintötalossa Oriveden Voitiilan kylässä.

Syyskäräjillä 1706 vänrikki Johan Rothin rouva Gunilla Katarina Ulf esitti, ettei hän miehisen avun puuttuessa näinä vaikeina aikoina kykene viljelemään Voitisen taloa, minkä takia hän miehensä määräyksestä sanoutuu irti talon edustamisesta. Osa pelloista on

kylvössä. Gunilla Ulf asuikin sitten perheineen vuodesta 1706 lähtien omistamassaan Äijäsen perintötalossa.

Oriveden kesäkäräjillä vuonna 1696 ryhmänjohtaja Johan Roth selitti, että Äijäsen perintötalo, joka kruununvallesmanni Nils Weckmanin vaatimuksesta 171 kuparitaalarin velvoitteen takia oli huudatettu toisen kerran, oli menneinä vuosina palanut ja että entinen lampuoti Yrjö Matinpöika oli antanut rakennusten ränsistystä.

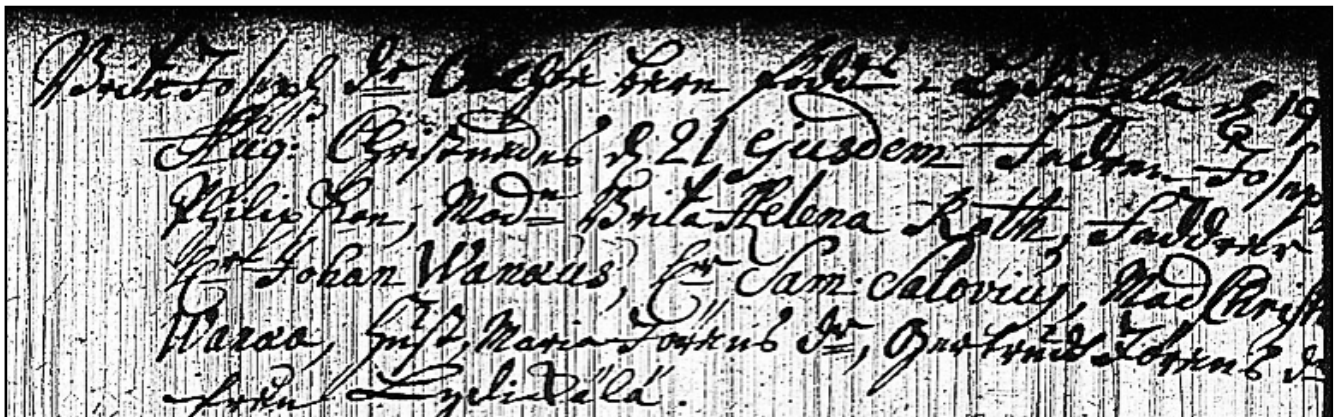
Majoittaja Roth pyysi talokatselmusta sen selvittämiseksi, mitä lampuoti oli rakentanut kahden

vuoden hallinta-aikanaan.

Johan Roth olikin sitten Äijäsen isäntänä vuosina 1696-1704 ja Voitiilan kylän Voitisen isäntänä vuosina 1699-1706.

Talvikäräjillä 1709 huudatettiin kruunulle toisen kerran luutnantti Rothin perintötalo, jonka hän oli jättänyt autioksi ja verohylyksi. Kolmas huudatus kruunulle tapahtui talvikäräjillä 1710.

Gunilla Ulf synnytti ainakin kuusi lasta vuosina 1691-1712. Hän joutui enimmäkseen yksin huolehtimaan lapsistaan puolison ollessa sotilastehtävissä Suuressa Pohjan sodassa.

Brita Helena Roth synnytti aviottoman lapsen 19.8.1712, kasteessa 21.8. lapsi sai nimen Brita Josepsdotter, isän nimi Josep Philipsson (Jooseppi Vilpunpoika) on merkitty kirkonkirjaan. Lähde: SSHY Orivesi syntyneet 1695-1763 kuva 70

Salavuoteutta ja naimisiin ilman vanhempien lupaa

Johan Rothin ja Gunilla Ulf i Finlandin vanhin lapsi oli tytär Brita Helena Johansdotter Roth, joka oli syntynyt noin vuonna 1691.

Brita Helena Johansdotter Roth sai 21-vuotiaana aviottoman lapsen Jooseppi Vilpunpojan kanssa. Lapsen syntymämerkintä löytyy Oriveden syntyneiden kirjasta 19.8.1712. Myös isä on merkitty kirkonkirjaan.

Brita Helena Johansdotter Rothin olisi aatelisena pitänyt naida säätynsä mukaisesti, mutta hän avioitui Jooseppi Vilpunpojan kanssa ilman vanhempiensa suostumusta.

Äijäsellä lampuotina toimiva Jooseppi Vilpunpoika ja vaimonsa Brita Helena Roth saivat kuitenkin jatkaa Gunilla Ulf i Finlandin apuna. Heille syntyi 9 lasta vuosina 1712-1738.

Mistä Jooseppi Vilpunpoika ilmes-

tyi ja mistä hän oli kotoisin. Siihen ei ole löytynyt tietoa, sillä Oriveden kirkon palossa vuonna 1779 paloivat kaikki rippikirjat, vain luettelot syntyneistä, vihityistä ja kuolleista säilyivät. Kuolintiedon perusteella Jooseppi Vilpunpoika oli syntynyt vuonna 1679. On myös mainittu, että hän oli jossain vaiheessa tullut Äijäseen lampuodiksi.

Syntyneiden luettelossa on myös merkintä Jooseppi Vilpunpojan ensimmäisestä salavuoteudesta

Riitta Pentintyttären kanssa. Sen seurauksena syntyi aviottomana Antti Joosepinpoika 26.11.1707 Oriveden Pehulassa. Antti Joosepinpojan kohtalosta ei ole löytynyt muuta tietoa. Antin äiti Riitta Pentintytär kuoli Pehulassa kirkonvaivaisena 22.6.1750 ja ikätiedon perusteella hän oli syntynyt vuonna 1685.

Käräjöintiä Äijäsen omistuksesta

Oriveden talvikäräjillä vuonna 1738 sai Porin jalkaväkirykmentin majuri Robert Watson ensimmäisen lainhuudon Toritun kylän Äijäsen taloon, jonka hän oli 3.9.1737 ostanut 300 taalarilla kapteeniluutnantti Rothin leskeltä Gunilla Katarina Ulfilta.

Rothin vävy Jooseppi Vilpunpoika, joka silloin asui Äijäsen taloa, ilmoitti, ettei hän ole ollut tietoinen kaupasta ja että talo on hänen anoppinsa perintömaata. Jooseppi vaatii saada pitää taloa ja pyysi, että asian käsittely lykätään seuraaviin käräjiin, joihin hänen vaimonsa veljetkin kutsuttaisiin.

Syyskäräjillä vuonna 1738 esitettiin kapteeni Rothin poikien kersantti Kristian Rothin sekä korpraalien Johan Rothin ja Gustaf Rothin 30.6.1738 allekirjoittama kirje ilmoituksin, etteivät he halua moittia kauppaa. Watsonille myönnettiin taloon toinen lainhuuto.

Lautakunta ja paikalla olevat todistivat, että kapteeni Rothin tytär Brita Helena Johandotter oli ilman vanhempiensa suostumusta mennyt naimisiin Jooseppi Vilpunpojan kanssa ja sitä ennen ollut salavuo-teudessa tämän kanssa, joten Brita voitaisiin julistaa perinnöttömäksi.

Tämän vuoksi lampuuti Jooseppi Vilpunpoika, joka tähän asti oli lesken kanssa asunut Äijäsen taloa, luopui vaatimuksestaan taloon.

Jooseppi Vilpunpoika jatkoi kuitenkin perheineen uuden omistajan lampuotina vuoteen 1749, jolloin Robert Watson kuoli.

Gunilla Ulf i Finland kuoli 1748. Kuolinpaikaksi mainitaan lähteissä sekä Orivesi että Perniö. Kummankaan kirkonkirjoista ei ole löytynyt mainintaa hänen kuolemastaan.

Lauri Joosepinpoika, Brita Rothin ja Jooseppi Vilpunpojan poika, viljeli Äijäsen taloa lampuotina vuodesta 1749 lähtien. Äiti Brita kuoli 72-vuotiaana vuonna 1763.

Talon omistaja Robert Watsonin leski Beata Kristina Spåre luovutti talon luovutuskirjalla vuonna 1764 Henrik Johan Spårelle. Tämän ja Lauri Joosepinpojan välille syntyi kiista talon omistusoikeudesta. Kuninkaallisen majesteetin tuomio-lla 20.4.1773 Äijäsen talo päättyi Lauri Joosepinpojan omistukseen.

Jooseppi Vilpunpoika kuoli Orivedellä 22.10.1769 korkeassa 90 vuoden iässä. Kirkonkirjassa hänet mainitaan bondena eli talollisena.

Gunilla Ulfin jälkeläisiä

Kiinnostukseni Gunilla Katarina Ulf i Finlandiin johtuu siitä, että hän on esivanhempiani. Isälinjani varhaisimmat esivanhemmat asuivat 1700-luvulla Oriveden Pappilassa ja sen torpassa.

Gunilla Ulfin ja Johan Rothin tytär Brita Helena Roth syntyi noin vuonna 1691 Oriveden Voitilassa.

Brita Helena Rothin ja Jooseppi Vilpunpojan tytär Liisa Joosepintytär syntyi 25.2.1735 Oriveden Toritun Äijäsessä. Liisa Joosepintyttären tytär Riitta Tuomaantytär syntyi 1764 Oriveden Voitilassa.

Riitta Tuomaantyttären poika Heikki Juhonpoika syntyi

1.12.1801 Oriveden Pappilan Mäkelässä.

Heikki Juhonpojan poika Kustaa Heikki Heikinpoika syntyi 31.10.1832 Oriveden Pappilan Vähä-Mäkelässä.

Kustaa Heikki Heikinpojan poika Hjalmar (Jalmari) Kustaanpoika Virtanen syntyi 17.7.1877 Kangasalan Havisevan Antilassa.

Hjalmar Virtanen oli isäni isä.

Lähteet:

Antti Lehtonen: Lisiä vanhan Oriveden historiaan, Gummerus Kirjapaino Oy, 2006

Antti Lehtonen: Oriveden seudulla 1600-1800-luvuilla vaikuttaneita sukuja 2003

Oriveden, Hämeenkyrön ja Ikaalisten kirkonkirjat

Längelmäveden seudun historia II Oriveden historia II

<http://www.helsinki.fi/ylioppilasmatrikkeli/henkilo.php?id=3292>

<http://www.vilppula.com/surnames.htm>

<https://fi.wikipedia.org/wiki/>

Luettelo Ruotsin aatelissuvuista

<http://www.epmuisto.fi/page271.html>

Liite: Gunilla Katarina Ulfin sukupuu, minkä yläosassa näkyvät esimerkiksi sekä Gunillan että Britan lapset syntymävuosineen. Sukupuun alaosassa näkyy Gunilla Ulfin esivanhempia viisi sukupolvea – monilla historian oppitunneilta tuttuja nimiä.

A. P. Mäkikylä Ylöjärveltä

Raija Kannisto

Sukutausta, lapsuus ja nuoruus

Anders Benjamin Mäkkylä syntyi 18.6.1873 Ylöjärvellä Mäkkylän rusthollissa perheensä nuorimpana lapsena. Hän sai kasteessa useita kummeja, mm. papin rouvan ja monia Ylöjärven, Pirkkalan ja Tottijärven rusthollareita ja tilanomistajia vaimoineen. Hänen vanhempansa olivat rusthollari Johan Benjamin Mäkkylä, syntynyt Ylöjärveltä ja Mariana Gustava Jaakkola, kotoisin Vesilahdelta. Perheeseen syntyi kaikkiaan viisi lasta vuosina 1856–1873, kolme poikaa ja kaksi tyttöä, joista tytöt kuolivat pienenä. Kaikkien poikien toinen nimi oli Benjamin. Perheen isä kuoli 24.6.1882, syynä ”hivutauti”, usein tarkoitti keuhkotautia. Anders oli silloin 9-vuotias. Pojat koulutettiin oppikoulussa ja keskimmaisesta pojasta tuli lääkäri (lääketiet. lis.) vanhimman pojan jäädessä hoitamaan perintötilaa. Anders pääsi ylioppilaaksi Hämeenlinnan lyseosta 21.5.1892.

Innokkaana suomalaisuusmiehenä Anders Benjamin Mäkkylä muutti nimensä Antti Penjami Mäkikyläksi; hänestä käytettiin usein lyhennystä A. P. Mäkikylä. Hän valmistui agronomiksi Mus-tialan maanviljelysopistosta 1896.

Evon metsäopistossa hän suoritti metsänhoitajan tutkinnon 1900 ja toimi valtion virkatalojen eli puustellien tarkastajana Turun ja Porin läänissä 1901–1918. Hän asui suvun omistamassa Mäkkylän rusthollissa vuoteen 1907 asti, jolloin muutti Teivaalan tilan alueelle asumaan. Rippikirjan mukaan hän oli asevelvollisuuteen kelpaamaton.

Mäkikylä osti vuodenvaihteessa 1904–1905 ylöjärveläisiltä maanomistajilta Teivaalalta ja Mikkolalta yhteensä 17 ha maa-alueet, jotka sijaitsivat kaukana muusta asutuksesta ja joille ei ollut edes tietä. Tällöin hän oli vielä poikamies. Mäkikylää viehätti nimenomaan paikan rauha ja luonnonkauneus. Alueella oli Pikku-Ahveniston järvi, joka on syvä, pyöreähkö suppa. Se oli syntynyt, kun jääkauden sulamisvaiheessa hiekkaan tai soraan jäänyt jäälohkare on sulanut ja sen päällä ollut maa oli romahtanut. Jugend-tyylinen päärakennus rakennettiin järven rannalle ja se valmistui jo joulukuksi 1906. Sen suunnitteli arkkitehti Paavo Uotila. Samoihin aikoihin tai muutaman vuoden sisällä valmistuivat myös sauna, luhtirakennus, talli, navetta ja kivistä holvaamalla raken-

nettu kellari. Asuinrakennus oli vuoraamaton hirsirakennus, jonka päätyihin tuli koristeellista paanuvuorausta. Navetta, aitta ja sauna tehtiin samaan tyyliin, mutta ne on nykyisin purettu. Rakennusten sijoittelussa sekä päärakennuksen sisustuksen, ornamenttien ja kalusteiden suunnittelussa oli keskeisesti mukana Mäkikylän ystävä, taidemaalari ja professori Gabriel Engberg.

Perhe ja Ahveniston tila

A. P. Mäkikylä meni naimisiin 9.9.1907 Ylöjärven Kilpijoen talon tyttären Selma Maria Kilpijoen kanssa, joka oli syntynyt 15.10.1879 Ylöjärvellä. Häitä vietettiin raittiusyhdistyksen talossa Sauriossa. Heidä ei vihitty seurakunnassa, vaan Pirkkalan käräjäkunnan kihlakunnanoikeus julisti heidät tällöin aviopuolisoiksi, mikä oli siihen aikaan hyvin harvinaista. Minulle on kerrottu, että pihassa edelleen oleva aitta olisi osa vaimon Kilpijoesta mukanaan tuomaa irtaimistoa.

Heille syntyi 20.4.1909 lapsi Esko Penjami (kuoli 1967), jolloin vaimo ja lapsi olivat edelleen kirjoilla Kilpijoen tilalla. Olisiko syynä ollut se, että mies oli paljon

virkamatkoilla, eikä vaimo halunnut mennä pienen lapsensa kanssa sinne yksin? Syntyneiden luettelossa lapsen kohdalla lukee: ”Vanhemmat virkatalojen tarkastaja Antti Penjami Mäkikylä, Ilmarista ja kihlakunnanoikeuden hänen vaimokseen julistama talollisen tytär, vihkimätön Selma Maria Kilpijoki Metsäkylästä”. Lisäksi lapsen kohdalla on merkinnät ”ante nupt” eli ennen vihkimistä syntynyt ja ”äpära”. Kummit ovat renki Väinö Koivula ja palvelijatar Eva Järvinen.

Ahvenisto oli maanviljelystila, jossa oli hevonen, lemmiä ja pienkarjaa. Tilan hoito jäi vaimon ja palvelusväen harteille, sillä isäntä joutui virkansa vuoksi olemaan paljon pois kotoa työmatkoilla. Antti Mäkikylä istutti ympäristöön pihtakuusia, joita hän kasvatti siemenistä ja joita löytyy edelleen ympäristöstä.

Perheeseen syntyi toinen lapsi 11.10.1912 (kuoli 2007), joka sai nimekseen Helena Maria. Lapsen kohdalla syntyneiden luettelossa on samat lisämerkinnät äpärästä kuin veljellään. Kummit olivat työmies Väinö Koivula ja vai-

monsa Hilja Wilhelmina. Perheen kasveittua ryhdyttiin vuonna 1914 suunnittelemaan rakennuksen laajentamista. Sen piirustukset laati arkkitehti Wivi (Olivia) Lönn. Taloon tuli lisätiloina keittiö, kirjasto huone ja makuutilat.

4.10.1915 syntyi perheen kolmas lapsi Mikko Penjami (kuoli 1929). Hänen kummejaan olivat työmies Väinö Koivula ja vaimonsa Hilja. Kaikki lapset kastettiin Ylöjärven seurakunnan jäseniksi.

Pihapiirissä ja ympäristössä huomiota kiinnittävät monet luonnonkivipengerrykset. Pihassa on myös pöytänä käytetty iso kivilatta ja kiviset penkit sen ympärillä. Nykyisin autojen parkkipaikana oleva kenttä rakennettiin 1909–1910 urheilukentäksi, joka oli Ylöjärvellä ensimmäinen ja jota paikkakunnan nuoriso sai ahkerasti käyttää. Myös järveä kiertävä luontopolku on pengerretty paikoin melko jyrkkään rinteeseen. Työ tehtiin siksi, kun järven ympäri piti tehdä tie pelloille. Sen ovat tehneet seudun työttömät miehet, jotka Mäkikylä palkkasi tehtävään heidän taloudellisen tilansa helpottamiseksi. Palkan lisäksi miehet

saivat työstä Mäkikylältä ruoan. Heiltä vaadittiin vain 8 tunnin työpäivä, mikä siihen aikaan oli harvinaista.

Suomalaisuusaate, ihmisten tasa-arvoinen kohtelu ja humanistinen maailmankatsomus leimasivat Mäkikylän varakasta perhettä ja erityisesti oppinutta Antti Penjami Mäkikylää. Hän toimi Ylöjärvellä hyväntekijänä monella alueella. Hän lainasi 1915 perustetulle Voimistelu- ja urheiluseura Kirille urheilukentän rakentamiseen tarvittavat rahat maan ostoa varten. Myös Ylöjärven ensimmäinen seurojentalo Saurio rakennettiin hänen aloitteestaan ja hänen rahoituksensa turvin. Hän osti Räikän kartanon omistaneelta af Forsellesin perikunnalta Ylöjärvelle perustetun ensimmäisen Voiman myymälän tontin ja kunnostutti sillä olleen rakennuksen myymäläksi omilla rahoillaan. Hän takasi monille nuorille opintolainan ja auttoi muutenkin kuntalaisia näiden ongelmatilanteissa. Hän myös opetti uusia viljelytekniikoita ylöjärveläisille. Af Forsellesin perikuntaa hän auttoi erilaisissa raha-asioissa.

Antti, Helena, Esko ja Selma Mäkikylä Pikku-Ahvenistolla v. 1914.

Kuva: Ylöjärvi-Seuran arkisto

Erikoista oli, että varakas ja oppinut A. P. Mäkikylä kuului 1905 perustettuun Ylöjärven työväenyhdistykseen 1906 lähtien. Hän kuului myös Ylöjärven kunnanvaltuustoon ja oli perustamassa säästöpankkia ja raittiusseuraa. Lisäksi hän kuului holhouslautakuntaan, maamiesseuraan, lainakirjaston johtokuntaan ja elintarvikekomiteaan vuonna 1917.

Ahvenistossa Mäkikylän kodissa harrastettiin musiikkia, laulettiin ja soitettiin ja esitettiin monia Voimistelu- ja urheiluseura Kirin näytelmiä. Mäkikylän vaimo Selma oli myös mukana näytelmätoiminnassa. Hän oli musiikaalinen, esitti yksinlaulua ja soitti pianoa, jollainen oli Ahvenistossa. Monet julkisuuden henkilöt vierailivat Ahvenistossa pääasiassa A. P. Mäkikylän kuoleman jälkeen, jolloin Selma Mäkikylä piti kotonaan täysihoidolaa kesävieraille. Heihin kuului taiteilijoita ja yhteiskunnallisia vaikuttajia, mm. näyttelijät Elli Tompuri ja hänen puolisonsa pankinjohtaja Lauri af Heurlin, Aili ja Urho Somersalmi, Aarne Orjatsalo ja Kosti Elo, teollisuusneuvos Kustaa Hiekka, professori A. K. Cajander sekä Sulo ja Väinö Wuolijoki.

Kevättalvella 1917 Suomen senaatti asetti komitean tekemään

ehdotusta kruununmetsien järjestämiseksi ajanmukaisiksi ja komitean puheenjohtajaksi nimitettiin Mäkikylä. Komitean työ keskeytyi helmikuussa 1918 kansalaissotaan ja Mäkikylä siirtyi perheensä luo Ahvenistoon.

Yllättävä kuolema ja Ahveniston nykytila

Mäkikylän elämä päättyi väkivaltaisella tavalla kansalaissodan jälkiselvittelyjen yhteydessä. Punaisten vetäydyttyä Ylöjärveltä haettiin Mäkikylä kuulusteluihin Saurioon, jossa istui valkoisten kenttäoikeus. Hänet vapautettiin 5.4.1918, koska hän ei ollut ottanut osaa mihinkään aseelliseen tai rikolliseen toimintaan. Neljä valkoista sotilaspukuista miestä haki hänet kotoaan uudestaan Saurioon 7.4. päivän iltana ja hän joutui viettämään yönsä talon kellarissa olevassa putkassa. Seuraavana päivänä 8.4.1918 valkoisen armeijan sotilas lähti kuljettamaan häntä Tampereelle jatko kuulusteluihin, jonne hän ei kuitenkaan päätenyt. Häntä ammuttiin kaksi kertaa takaapäin selkään Lammimpäässä Pikku-Tohlopin rannan metsikössä. Hänen ruumiinsa löysi talollinen Kalle Pietilä, joka haki hänet pois seuraavana päivänä yhdessä Mäkikylän langon Bruno Kilpijoen kanssa. Suruviestin

Mäkikylän kuolemasta joutui perheelle viemään Selma Mäkikylän ystävä Aino af Forselles. Kuollessaan Mäkikylä oli 44-vuotias. Hänet haudattiin 19.5.1918 ja saattojoukko Ylöjärven hautausmaalla oli monisatapäinen.

Juha Mäki-Ketelä esittää kirjassaan ”Joku muistaa aina” yleisenä käsityksenä olevan, että saattomies oli punkalaitumelainen maanviljelijä, joka kuului varaväpelinä suojeluskuntaan ja kuului eversiti Hjalmarssonin joukkoihin. Mäki-Ketelä kuitenkin tyrmää sen, että ko. henkilö olisi ollut saattaja, sillä hän kuului neljän miehen ryhmään, joka oli saanut tiedon, että ”punainen agitaattori on pakenemassa Tampereelle” ja tällä tarkoitettiin Mäkikylää. Näistä neljästä takaa-ajajasta kaksi ampui yhteislaukauksella Mäkikylän ja toinen ampuja oli em. punkalaitumelainen varaväpeli. Teloittajat toteuttivat valkoisten helmikuussa 1918 saamaa ohjetta ”ammutaan paikalla”, koska Mäkikylää pidettiin siis punaisena agitaattorina ja karkurina. Saattomiehen henkilöllisyyden Mäki-Ketelä sanoo jääneen epäselväksi, mutta hän ei kuitenkaan ollut paikkakuntalaisia.

Viranomaiset eivät edes pyrkineet selvittämään ampumiseen syyllistynyttä henkilöä ja väitettiin, että myöskään sukulaiset eivät onnistuneet tässä, vaikka he yrittivät vuosikausia selvittää murhaajien henkilöllisyyttä. Toisaalta kuitenkin A. P. Mäkikylän pojanpoika Jaakko Penjami Mäkikylä kirjoitti 28.7.2015 Aamulehden Lukijalta-sivulla, että ”Murhaajan nimi on tiedossa, samoin on tiedossa, kuka keräsi palkkiorahat ja paljonko kukin ylöjärveläinen maksoi isoisäni murhauttamisesta”. Historioitsija Teemu Keskisarjan mukaan syynä siihen, ettei syyllistä etsitty oli se, että valtionhoitaja Per Erik Svinhufvud julisti yleisen armahduksen valtiorikoksista jou

A.P. Mäkikylän hauta
Ylöjärvellä

Pikku-Ahvenisto
Ylöjärvellä

lukuussa 1918, joten ei Mäkikylän, eikä monen muunkaan epäilyttävää kuolemaa tutkittu.

Juha Mäki-Ketelä esittää kirjas-
saan useita vaihtoehtoisia huhuina
ja tarinoina kuulemiaan selityksiä
murhalle: erehdys, karkausyri-
tys, poliittinen murha, valkoisten
salaliitto, palkkamurha, henkilö-
kohtaiset riidat, suvun sisäiset
riidat, vaikutusvaltaiset vihamiehet
tai maareformi.

Vaikka Mäkikylä oli paikallinen
hyväntekijä, oli hänellä myös
vastustajia, jopa vihamiehiä. Eräs
vihamiehiä synnyttänyt tapahtuma
oli kirkkoherra Frans Edvard Sil-
vanderin (myöh. Salokas) eroa-
miseen johtaneet tapahtumat Ylö-
järven kunnanvaltuustossa, joihin
osasyyliseksi leimattiin Mäkikylä.

Ahvenisto säilyi Mäkikylän suvun
hallussa vuoteen 1968 asti, jolloin
Ylöjärven kunta osti puolet tilasta.
Toisen puolen se osti 1986, jolloin
myös rakennukset tulivat kunnan
hallintaan. Gabriel Engbergin
suunnittelemat kalusteet ja A. P.
Mäkikylän kirjasto jäivät suvun
haltuun. Saurion teatteri on esit-
tänyt Ahvenistossa useita kertoja
näytelmää Ahveniston agronomi.
Nykyisin Pikku-Ahvenisto on
Ylöjärven kaupungin omistama 50
hengen juhlatalo, jota vuokrataan
ulkopuolisille. Järven ympäri

kiertää luontopolku ja vastakkai-
sella rannalla on retkeilijöiden
vapaassa käytössä oleva laavu gril-
lauspaikkoineen. Pikku-Ahvenisto
on suojelualuetta.

Epilänharjun muistomerkki ja A.P Mäkikylä

Epilänharjulla sijaitseva punaisten
nimiä sisältävä luonnonkivi ei ole
mikään virallinen muistomerkki,
eikä sen tekijää tai pystyttämisen
ajankohtaa tiedetä. Kivi sijaitsee
harjulla kulkevan polun varrella,
polusta hieman Tohloppi-järveen
päin. Kivi on melko iso luon-
nonkivi, jonka yhteen sivuun
on kirjoitettu vuosiluku 1918 ja
toistakymmentä nimeä. Kirjoituk-
set ovat tänä päivänä haalistuneet
ja osittain sammaleen alla, mutta
tarkasti tutkimalla niistä saa selvää.
Nimetyt henkilöt ovat kansalaisso-
dan uhreja ja pääosin tamperelai-
sia, ylöjärveläisiä tai pirkkalalaisia
ja menehtyneet Epilän taisteluissa
tai teloitettu taistelujen jälkeen.
Kivessä mainitaan myös A. P.
Mäkikylän nimi.

LÄHTEET:

Aamulehti 21.7.2015 ja 28.7.2015

Ahveniston esite <http://www.ylojarvi.fi/site/assets/files/9226/ahvenistonvariesite.pdf>

Juusela Risto, Ahvenisto ja A.P.
Mäkikylä. Ylöjärven markkinasa-
nomat. 1989.

Mäki-Ketelä Juha, Joku muistaa
aina. Murhenäytelmä ylöjärveläi-
seen tapaan. 2013.

Nettisivu Punainen Pispala
<http://www.pispala.fi/historia/punainenpispala/1910/muistokivi.php?id=8&id2=17&id3=2>

Työväenmuseo Werstas: Pu-
naisten muistomerkit http://www.tkm.fi/punamuisto2.cgi?sij_kunta=%27Tampere%27

<https://ylojarvenuutiset.fi/2017/04/15/pikku-ahvenisto-paa-see-kansien-valiin-ensi-talvena/>

Ylöjärven seurakunnan rippikirjat
1867-1876, 1877-1886, 1887-1896
ja 1897-1909 sekä syntyneiden
luettelot 1909-1915

Ylöjärven työväenyhdistyksen
arkisto. Kansan arkisto.

Sotilas Anders Skottin alkuperää selvittämässä

Marja-Leena Viilo

Mistä syntyi idea tutkimiseen?

Yli kymmenen vuotta sukututkimusta harrastaneena ja ongelmanratkaisusta nauttivana kohtaan toisinaan erikoisiakin lähtökohtia tutkimuksilleni. Tämä tutkimus alkoi Kulttuuritalo Laikun avajaisissa. Tampereen seudun sukututkijoiden esittelypisteeseen Mäkelän kabinettiin saapui herra, jolta oli kadoksissa esi-isänsä sotilas Anders Skottin alkuperä. Seurasin sivusta, kun seuran sihteeri etsi Anders Skottin rippikirjasta. Kysäisin puolihuolimattomasti, missä pitäjässä Anders asui. Kurussa, vastattiin.

Sotilasnimi Skott oli herättänyt mielenkiintoni, koska oma esi-isäni sotilas Henrik Krona oli reserviläisenä kantanut nimeä Skott. Minun Skottini oli sotilas Parkanossa, joten hänellä tuskin oli mitään tekemistä kurulaisen sotilaan kanssa. Juttelin muiden Mäkelän kabinettiin tutustumaan

tulleiden kanssa. Jossain vaiheessa Anders Skottia tutkineet katselivat tulopaikkaa rippikirjasta ja kysyivät minultakin, onko kyseessä Ikaalinen (Ikalis). Olihan se. Andersia he eivät löytäneet Ikaalisten eikä lähipitäjien kastetuista.

Ikaalinen jäi kuitenkin kaiheartamaan mieltäni kotiin palattuani. Jäi harmittamaan, etten ollut katsonut Kurun rippikirjan sivunumeroa. Muistin muuttovuoden 1813 Ikaalisista Kuruun. Onneksi SSHY:n hakemistoon Kurun rippikirjassa 1813–21 on merkitty sotilasnimi Skott. Tunnistin rippikirjan sivun. Nyt minulla oli syntymäaika, vaimo ja kaksi lasta.

Alla kuva 1.

Käytän jatkossa etunimistä suomenkielisiä versioita, koska ne luontuvat itselleni paremmin. Anders on siis jatkossa Antti.

Tiedonmurusista kohti kokonaisuutta

Ryhdyin siis etsimään Ikaalisista sotilas Antti Skottia, jolla Kurun rippikirjassa oli syntymäaika 12.11.1777. Muuttaneiden luetteloa ei ole vuodelta 1813. Ikaalisten rippikirjaa en halunnut heti ryhtyä käymään läpi sivu sivulta. Piti miettiä muita vaihtoehtoja rajaamaan asuinluetta. Antin kastetietoa ei siis löytynyt. Ei löytynyt vaimonkaan, Valpuri Antintyttären, s. 1.5.1787 Kurun rippikirjan mukaan, kastetietoa. Siirryin lapsiin, joita oli kaksi Ikaalisista Kuruun muuttanutta. Anna Greta Antintytär oli vähän ristiriitaisesti merkitty tytärpuoleksi (st. dr) ja hänellä oli syntymäaika 16.10.1798. Anna Gretaakaan en löytänyt kastetuista.

Tutkin erikseen Ikaalisten, Pirkanmaan ja koko Länsi-Suomen kastettuja HisKillä kaikkien kolmen, Antin, Valpurin ja Anna Gretan, osalta. Tämä siitä syystä,

The image shows a handwritten church record from 1813. It is a table with four columns. The first column contains names, the second column contains dates, and the third column contains initials. The entries are: Anders Skott, 1777, and Anders Skott, 1777. The date 1813 is written in the top right corner. The name 'Anders Skott' is written in the first column, and '1777' is written in the second column. The name 'Anders Skott' is written in the first column, and '1777' is written in the second column. The name 'Anders Skott' is written in the first column, and '1777' is written in the second column. The name 'Anders Skott' is written in the first column, and '1777' is written in the second column.

Anders Skott	1777		1813
Anders Skott	1777		
Anders Skott	1777		
Anders Skott	1777		

Kuva 1
Sotilas Anders Skott
Kurun rippikirja 1813
sivu 169

	Dec.	Symb.	Gr.D
	Explet. Simpl.	Explet. Simpl.	Explet. Simpl.
<i>Yli Laatu</i>			
<i>Anders Skott Johans.</i>			
<i>Gr. Vallborg Anders.</i>			
<i>Gr. Anna Greta.</i>	x x	x x x	x x

Kuva 2
Sotilas Anders Skott,
vaimo ja tytär Parkanon
rippikirja 1813, sivu 106

että Suur-Ikaalisten alueesta osa on HisKissä Pirkanmaalla ja osa Satakunnassa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaa rajoittuu Suur-Ikaalisten pohjoisosaan.

Onneksi perheessä oli vielä poika Juho Antinpoika, jolla oli syntymäaika 7.3.1812. Vihdoinkin löytyi Parkanosta kastetieto, jonka mukaan Juhon vanhemmat olivat sotilas Antti Juhonpoika Skott ja Valpuri Antintytär Parkanon kylän Laadun talossa. Yllätti, että sotilaan paikka oli merkitty noin tarkkaan. Nyt minua alkoi asia todella kiinnostaa. Olihan oma esi-isäni palvellut sotilaana Parkanossa.

Perhettä ei kuitenkaan löytynyt Juho-pojan syntymän aikaan Laadulta, mutta seuraavassa rippikirjassa 1813–18 he ovat Yli-Laadulla sivulla 106. Sieltä perhe muutti 6.9.1813 Kuruun. Oikea perhe oli

siis löytynyt Ikaalisten kappeliseurakunnasta Parkanosta. Juho-poikaa ei ollut merkitty edellä mainitulle rippikirjan sivulle. Hän ja koko muu perhe löytyivät edellisen rippikirjan 1807–12 sivulta 110 eli Yli-Laatu seuraavalta sivulta. Tosin isä Antilla oli Parkanossa syntymäaika 19.11.1777. Numero 9 oli muuttunut numeroksi 2 käsinkirjoitettua tekstiä tulkittaessa. Muiden perheenjäsenten syntymäajat pysyivät muuttumattomina perheen tullessa Kuruun. Tällaisiin muutoksiin sukututkija törmää aika ajoin.

Kuva 2.

Yllätyksekseni löysin sivulta 110 Antin ensimmäisen vaimon Maria Tuomaantytären, jolla oli syntymäaika 3.7.1779. Maria kuoli 5.1.1809 Parkanossa. Antin kumpikin vihkitieto löytyi.

Jälkimmäinen avio oli solmittu 15.10.1809 Parkanossa, mutta piiaksi vihkitiedossa mainitun Valpuri Antintytären alkuperä ei selvinnyt siitä. Ensimmäisen avion Antti Juhonpoika oli solminut 18.3.1798 ollessaan renkinä Ikaalisten Kihniön Laurikaisella. Vihkitiedosta ilmenee, että morsian Maria oli synnyttänyt aviottoman lapsen. Morsiamen alkuperä ei vihkitiedosta selvinnyt. Marian rippikirjassa olevalla syntymäajalla ei löydy ketään kastettua. Etsintä ja päähkäily jatkui.

Kuva 3.

Rippikirjan mukaan renki Antti Juhonpojalle ja Maria Tuomaantytarelle syntyi tytär Anna Greta, jolla oli alusta saakka rippikirjoissa syntymäaika 16.10.1798. Lopulta löysin sopivan kastetiedon Ikaalisten kastetuista, mutta siinä

<i>Anders Skott Johans.</i>				
<i>Gr. Maria Tuomaanta</i>				
<i>Gr. Anna Greta</i>	x	x	x	x
<i>Gr. Vallborg Anders.</i>				
<i>Gr. Johan.</i>				

Kuva 3
Soldat Anders Skott ja
perhe Parkanon rippik-
irjassa 1807–12 vaimon
vaihtuessa 1809

[illegible]

vielä kerran muotoon 12.4.1777
Antin muuttaessa perheineen Ku-
rusta Virroille 1818. Antissa taisi
olla vähän seikkailijan verta. Hän
kuoli 29.1.1854 Kurun Keihäslah-
dessa entisenä sotilaana vanhuu-
teen.

Alla kuva 7.

Antti Juhonpojan kastetieto, Harju
syntyneet 1777 Pohjankylä Vesa

Antin vaimot

Kumpaakaan vaimoa ei löydy kastettujen luetteloista niillä syntymäajoilla, jotka ovat avioliittoaikojen rippikirjoissa.

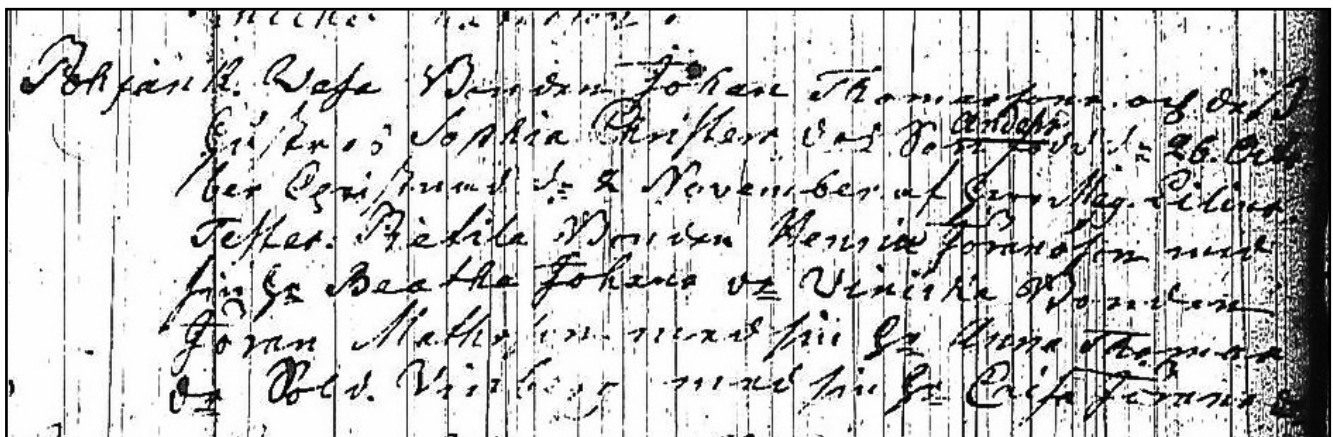
Ensimmäinen vaimo Maria
Tuomaantytär oli saanut aviot-
toman lapsen ennen vihkimistä.
Marialla ei ollut syntymäaikaa

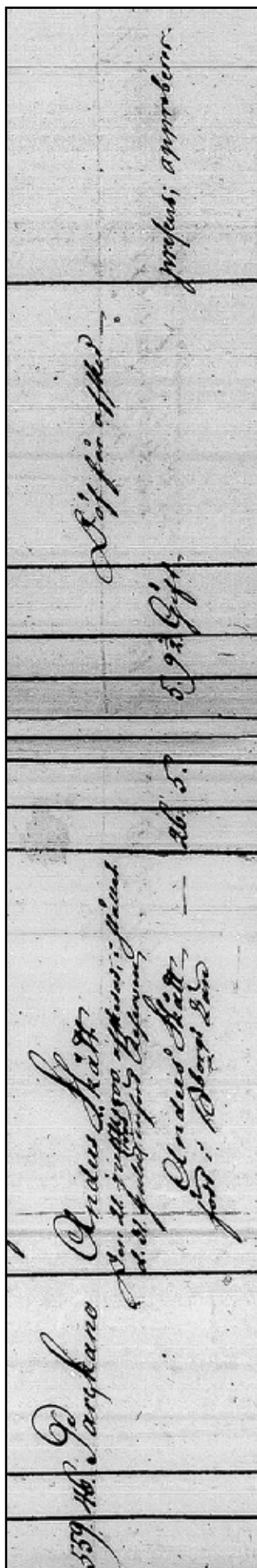
eikä aiemmin syntynyttä lasta, kun löysin hänet ensimmäisen kerran Antin vaimona Ikaalisten rippikirjasta 1795–1803 (s. 272). Oli vain maininta, että vanhassa kirjassa ei ole syntymäaikaa. Parkanon rippikirjaan 1804–09 sivulle 278 Marialle on lisätty syntymäaika 3.7.1779 ja teksti, jonka mukaan hän oli Möhkön tytär. Tosin teksti oli yliviivattu.

Möhkö sijaitsee Parkanossa, jonka omat kirkonkirjat alkavat vuodesta 1807. Tätä ennen Parkano löytyy Ikaalisten kirkonkirjoista. Möhkö on Alaskylässä Parkanonjärven länsipuolella lähellä sen eteläpäättä. Kaikesta huolimatta olen tullut siihen tulokseen, että Maria on suurella todennäköisyydellä Möhkön 13.12.1757 syntynyt tytär. Tämä tytär sai ollessaan Runsaan

talossa piikana aviottoman tyttären Marian 19.3.1788. Tytär kuoli 9 kuukauden ikäisenä Erikintyttärenä Möhkössä 21.12.1788. Maria Tuomaantytären syntymäaika olisi muuttunut aika rajusti 13.12.1757 -> 3.7.1779. Välillä häneltä puuttui syntymäaika kokonaan. Syntymäaika 13.12.1757 sopii kuitenkin kuvaan siinä mielessä, että Marian ja Antin perheeseen syntyi vain yksi lapsi 27.11.1798, jolloin Möhkön tytär olisi ollut lähes 41-vuotias. Maria Tuomaantytär kuoli 5.1.1809 punatautiin Parkanossa.

Antin toisella vaimolla Valpuri
Antintyttyärellä oli avioliiton aikana
syntymäaika 1.5.1787. Syntymäai-
ka muuttui 22.5.1787 -> 1.5.1787
Ikaalisten rippikirjan 1804–09
aikana Valpurin lähtiessä kotoaan

piiaksi Parkanon Alaskylän Yli-Laadulle, jonne on merkitty, että hän oli entisen sotilaan Antti Skottin tytär eikä hänen syntymäaikaansa ollut löytynyt. Isä oli Parkanon ruodun sotilas ennen Valpurin samannimistä aviomiestä. Syntymäajan löytymättömyys johtuu siitä, että ensimmäiseen rippikirjaan syntymäaika ei ole merkitty ollenkaan. Ensimmäisen kerran syntymäaika näkyy vasta rippikirjassa 1795–1803 sivulla 270. Se on muodossa 22.5.1787. Kastettujen luettelossa syntymäaika on 8.4.1787. Isä oli silloin Isoviidan vävynä.

Valpurin isä Antti Juhonpoika otettiin reserviläiseksi 16.8.1790 Porin jalkaväkirykmentin Kyrön komppanian Parkanon ruotuun numerolle 25 (46 ja 48). Silloin hän sai sotilasnimen Skott, jota esiintyy myös muodossa Skått. Sotilas no 46 isästä tuli 18.8.1795 ja eron hän sai 21.6.1800. Tämän jälkeen isä Antti mainitaan eron saaneena sotilaana ja itsellisenä.

Vasemmalla kuva 9.
Sotilas no 46 Porin jalkaväkirykmentin pääkatselmusrullalla 1804 - Valpuri Antintyttären isä Antti Skått saa eron ja tuleva aviomies Antti Skått otetaan palvelukseen

Lopuksi

Vuonna 1777 syntyneen Antti Juhonpoika Skottin alkuperä tuli selvitettyksi, samoin toisen vaimon 1787 syntyneen Valpuri Antintyttären, jonka isä oli samanniminen kuin aviomies ja palveli ennen aviomiestä samassa ruodussa. Antin ensimmäisen vaimon Maria Tuomaantyttären alkuperä jää jonkin verran epävarmaksi, koska häneltä välillä puuttuu syntymäaika. Mielestäni hän on Möhkön talon 1757 syntynyt tytär, vaikka rippikirjaan myöhemmin tuleekin syntymäaika 3.7.1779.

Mielenkiintoinen ongelma on nyt ratkaistu ainakin osittain. Jos herra, joka Laikun avajaisissa kyseli esistäään, sattuu lukemaan tämän, pyydän häntä ottamaan yhteyttä kirjoittajaan. Yhteystiedot saa osoitteesta seura(at)tamsuku.fi.

Lähteet:

Kurun, Ikaalisten, Parkanon, Harjun ja Ylöjärven kirkonkirjat
Porin jalkaväkirykmentin
pääkatselmusrullat ja värvättyjen rullat

Kuvien lähteet:

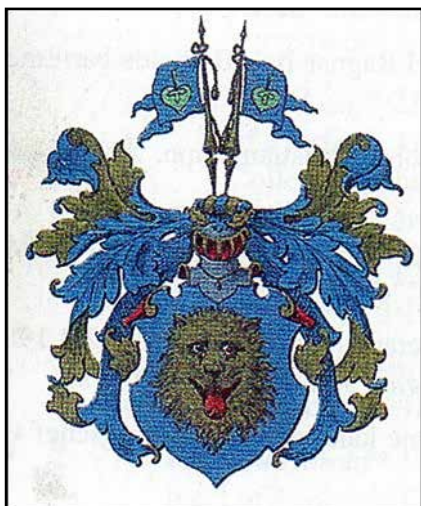
Kansallisarkiston digitaaliarkisto
(muut kuin pääkatselmusrulla)
SSHY:n digiarkisto (pääkatselmusrulla)

Maria Henrikintyttären salaisuus

Jorma Taura

Punaruskean hevosen vetämät vanhat, mutta jotenkin tyylikkääts mustat vaunut kääntyivät Loimijoen Hattulan kylän Seppälän puustellin pihaan johtavalle, riukuaitojen reunustamalle tielle. Oli huhtikuu 1775. Vaunut olivat tulossa Sääksmäen Jutikkalan kartanosta. Niistä nousi nuori, ryhdikäs nainen. Hän vilkaisi kahta pientä vaakunaa vaunun kyljessä: toinen oli selvästi uudempi, siinä oli jonkinlainen leijonanpää ja toinen, jo haalistunut esitti kolmea myssyä. Maria Henrikintytär oli kolmi-päiväisen matkan aikana miettinyt näitä vaakunoita.

Myssyvaakuna muistutti Jutikkalan entisestä, jo kuolleesta emännästä Eva Katariina von Birckholtzista, hänen uuden isäntänsä Herman Blåfieldin äidistä. Tällä oli ollut 14 lasta ja valtava omaisuus isänsä Gustav Johanin perintönä. Leijonanpää taas oli Hermannin oma sukuvaakuna. Vaunuissa oli mukana monenlaista tavaraa, jolla oli tarkoitus varustaa puustelli isännän arvoa vastaavaksi. Uusi työpaikka tuntui Mariasta hyvin jännittävältä, vaikka hän oli Hermannin Jutikkalassa usein tavanutkin ja vaikka kenties molemminpuolista ihastustakin oli olemassa.

Vasemmalla
Blåfield-suvun vaakuna

Oikealla
von Birckholtz-suvun
vaakuna

Hattulan Seppälä
1920-luvulla. Kuva
Suomen Maatilat III

Maria ja avioton lapsi

Loimijoen rippikirjassa on maininta, jonka mukaan Maria Hinrikintytär s. 1756, tuli Seppälän puustelliin piiaksi attestin kanssa Sääksmäeltä 14.4.1775. Puustellin isäntä oli aatelmies Herman Blåfield, joka oli sotilastehtävältään furiiri, maajoittaja-aliupseeri ja tuolloin rippikirjan mukaan kersantti. Herman oli syntynyt Sääksmäen Jutikkalassa 17.1.1743 ja liittynyt armeijaan vapaaehtoisena 1761. Seppälän puustelli oli tullut valtion virkataloksi vuonna 1685. Se oli vanha maatila, jonka juuret ulottuvat 1500-luvun alkupuolelle. Pinta-ala oli ennen jakamista n. 114 hehtaaria.

Marian on eri lähteissä sanottu olleen kotoisin Loimaalta Virtsaanojan kylästä (nykyisin Virttaa Alastarolla). Siellä kyllä syntyi Hinric ja Gertrud Lindölle Maria niminen tytär 5.5.1756 eli nimi ja syntymävuosi täsmäävät mutta monet seikat osoittavat, ettei hän ole oikea Maria.

Hänet olisi kyllä voitu lähettää oppia saamaan Sääksmäelle, koska jo monet 16-vuotiaatkin lähtivät rippikoulun jälkeen kotoaan piikomaan tuohon aikaan. Kuitenkin jo Loimijoen lastenkirjassa on merkintä, jonka mukaan Hinric Lindön tytär Maria kuoli 27.3.1757. Kuka siis oli tämä Seppälän puustellin Maria?

Marialle ja Hermannille syntyi avioton lapsi Lena 17.9.1776. Loimaan rippikirja mainitsee tavan mukaan ”Isän sanotaan olevan her-ra Furiiri Herman Blåfield” mutta isyydestä ei ole epäilystäkään, koska Lenalle annettiin patronyymi ”Hermansdotter”. Lisäksi hän vietti ainakin osan lapsuudestaan Konhofin eli Konhon kartanossa Sääksmäellä (Akaan rippikirja Konhof 1783-1788). Tässä rippikirjassa kartanon isäntäväkenä on insinööri Gabriel Barck ja rouva Sofia Blåfield, joka oli Hermannin sisar ja siis Lena Hermansdotterin täti. Rippikirjan mukaan Lena osasi jo tuolloin, ehkä 12-vuotiaana, lukea, joten hän on saanut sukulaistytön kasvatuksen. Hän myös avioitui Konhossa seppä

349														
Hattula	Dec.	Symb.	Or.D	Bapt.	Abs.	Conf.	Gen.D	Menj.	Orat.	Quaest.	Matr.	Matr.	Matr.	Matr.
Seppälä	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.
Herman Blåfield														
1756														
1757														
1758														
1759														
1760														
1761														
1762														
1763														
1764														
1765														
1766														
1767														
1768														
1769														
1770														
1771														
1772														
1773														
1774														
1775														
1776														
1777														
1778														
1779														
1780														

Maria tulee Hattulan Seppälän puustelliin vuonna 1775. Syntymäajaksi on merkitty 1756. Loimaan rippikirja 1770–1775

Johan Mattsonin kanssa 25.5.1795. Myös äiti Maria näyttää olleen poissa Loimijoelta, ehkä hänkin Konhossa, välillä 1777–27.6.1779 jolloin hänet on yliviivattu rippikirjassa. Täyttä varmuutta ei ole koska muuttokirjat puuttuvat mutta Seppälässä oli noihin aikoihin myös toinen piika eikä Mariasta ole rippikirjamerkintöjä tältä ajalta.

Herman ja Maria asuivat Seppälän puustellissa vuoteen 1783 asti. Herman muutti 2.10.1784 virallisesti pois Loimijoelta. Hän erosi myös armeijasta luutnanttina. Yhteistä aikaa oli siis n. 8 vuotta. Tästä ajasta osan Herman asui kuitenkin Sääksmäellä, mutta yhteiseloa on ollut niin paljon, että suhteessa on ollut varmasti myös tunteita mukana. Nykyisin puhutaisiin avoliitosta.

Uutta tietoa

Seppälän puustellin rippikirjaan 1781–1785 ilmestyy uusi merkintä ilmeisesti vuonna 1783. Marian syntymäaika onkin nyt 24.8.1750.

Tarkistuksen syynä on ollut varmaan se, että Maria on hakenut kuulutuksia Seppälän rengin Johan Johanssonin kanssa. Tuntuu luonnolliselta, että syntymäpäivä on Marian muistitieto. Mutta miksi moinen virhe vuosiluvussa?

On luonnollista tutkia Sääksmäellä ensin Jutikkalaa, Hermannin kotikartanoa. Sieltä Maria löytyy vuosien 1770–1775 rippikirjasta merkinnällä ”til Loimijoki”. Samalla löytyy selitys syntymävuoteen 1756: Rippikirjan rakenne on huono ja rivit vasemmalla ja oikealla eivät osu kohdalleen. Näin pappi on lukenut syntymäajan väärältä riviltä, jolloin 1750 tilalle onkin tullut 1756! Päivämäärää ei ole, joten Maria on ilmeisesti syntynyt jossakin muualla.

KUKA SIIS OLI TÄMÄ MARIA?

HisKi kertoo, että sotilas Henric Starekille on syntynyt Karjalohjalla tytär Maria oikeana päivänä 24.8.1750. Tämä kuitenkin avi-

oituu 1775 rakuuna Johan Kijkmanin kanssa, eikä siis ole oikea Maria. Muita tällä päivämäärällä syntyneitä ei löytynyt, joten täytyi lähteä tutkimaan koko vuotta 1750.

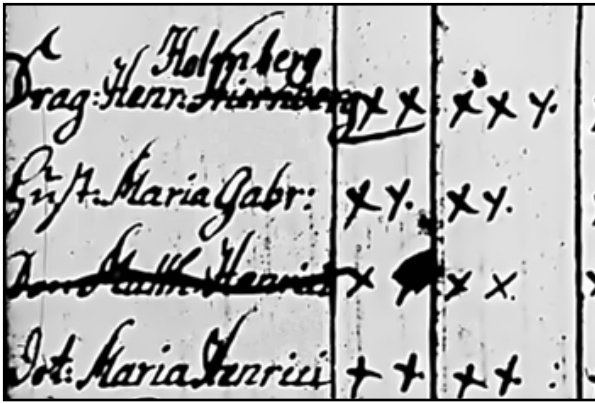
Ensimmäiseksi löytyi Lempäälän Sotavallan kartanosta rakuuna Stiernbergin tytär Maria, joka syntyi 18.8.1750. Tämä Maria ja koko Stiernbergin perhe kuitenkin kaatoa rippikirjoista. Monien muualla tehtyjen turhien etsintöjen jälkeen palaan Stiernbergiin ja salaisuus selviää: rakuuna no 47 Henric Henricin (Stiernberg) sukunimi on merkitty Holmbergiksi jo vuoden 1753 Henkirakuunarykmentin katselmusluettelossa. Rippikirjassa pappi on yksinkertaisesti yliviivannut Stiernberg-nimen ja kirjoittanut ylle Holmberg. Henric Holmberg oli toisen polven rakuuna. Isä oli Kuokkalan Tapolan rakuuna no 39 Henric Grelsson, joka vanhoilla päivillään hankki omistukseensa Liuhan talon.

Lempäälän rippikirjat olivat laadukkaita ja muuttokirjat ajan

	Dec.	Symb.	Or.D.	Bapt.	Abf.	Conf.	Can.D.	Mens.	Orat.	Quaest.	Take	L.n.	
	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	1.	2.	3.	Exple.	Exple.	Exple.	Exple.	
<i>Org. Henr. Holmberg</i>	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	x:
<i>Org. Maria Gabrieli</i>	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	
<i>Org. Maria Henrici</i>	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	x+
<i>Org. Erius Henrici</i>	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	
<i>Org. Catharina Henrici</i>	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx	
<i>Org. Helena Henrici</i>													
<i>Org. Jacobus Henrici</i>													
<i>Org. Mattias Henrici</i>													
<i>Org. Nils Henrici</i>													
<i>Org. Andreas Henrici</i>													

Natus	Obiit	1767.
D. Anno	D. Anno	
5/12 1721		
2/2 1720		
3/8 1750		
26/12 1754		
6/15 1755		
1/12 1758		
7/6 1760		
1/1 1746		
25/1 1762		
9/9 1766		

Holmbergin perhe Lempäälä Sotavalta Rastinmaa. Marian oikea syntymä aika on 19.8.1750. Lempäälän rippikirja 1761–1766.

Rakuuna Stiernbergin nimi muuttuu Holmbergiksi.

Lempäälä Sotawalda rippikirja 1754–1760

tasalla jo tuohon aikaan. Tämän, samoin kuin lukutaidon kehitty-misen paikkakunnalla sai aikaan tarmokas kirkkoherra Eric Edner. Muuttokirjoista löytyi tämän Marian suhteen merkittävä tieto: Rakuuna Holmbergin tytär Maria muuttaa Sääksmäelle 16.11.1766.

Olin jo aikaisemmin havainnut Sääksmäen Lotilassa (Hermanin veljen Otto Blåfieldin kartano) Maria Henricsdotterin, jonka alkuperä oli tuntematon. Lotilan rippikirja 1764–1769 on varsin mielenkiin-toinen. Siinä on paljon henkilöitä; koko sivu on tullut täyteen mar-ginaaleja myöten. Alamarginaali on täyttynyt siten, että viimeinen merkintä on erään lapsen syn-tymäaika 10. 8.1765. Rippikirjan alaosassa löytyy myös toisen lapsen syntymäaika 22.10.1766. Nämä merkinnät osoittavat, että henkilöitä on lisätty vuoden 1766 loppupuolelle saakka. Ylämar-ginaalissakin on pari merkintää. Niistä ylin on Maria Henricsdotter 1750 eli rakuuna Holmbergin tytär, jota en etsinnöistä huolimatta ole muualta Sääksmäeltä löytänyt. Hän sopii em. muuttokirjan perusteella hyvin tämän Lotilan RK:n aikaku-vioon.

Lotilan seuraavassa rippikirjassa Maria on jo omalla rivillään. Hän siirtyy rippikirjan mukaan Jutikka-laan. Viimeisin merkintä Lotilassa on kolmas neljännes 1772. Pala-taan siis Jutikkalan rippikirjaan 1770–1775. Täältä löytyy vain

yksi Maria Henricsdotter, joka on syntynyt vuonna 1750. Hänestä on kaksi merkintää vuodelta 1774 ja jo aikaisemmin mainittu lisäteksti: till Loimijoki. Hän se on!

Tässä sukumme kaukaisen esi-äidin Maria Henrikintyttären elämän alkutaival. Hän asui Her-man Blåfieldin kanssa Seppälän puustellissa vuosina 1775–1783. Pitkähköstä yhteiselosta päätellen jonkinlaisia tunteitakin tosiaan lieene heidän välillään ollut. Suhteen virallistaminen oli silloi-sissa oloissa melko mahdotonta. Niinpä Hermanin erotessa armei-jasta vuonna 1783, oli Marialla jo uusi mies katsottuna. Aistimmeko ilmassa ehkä hieman katkeruutta, olihan Herman tavallaan ominut heidän yhteisen tyttärensä Lenan eivätkä Marian unelmat ehkä muutenkaan toteutuneet?

Tuleva puoliso oli Seppälän puustellin renki Johan Johans-son, jonka kanssa Maria avioitui 26.12.1783. Marian ammatiksi on pappi kirjannut ”Hushållerskan”. Pari sai asunnokseen Seppälän puustellin uudehkon torpan. Herman puolestaan avioitui Katariina Floorin kanssa 28.8.1792 ja sai samalla hallintaansa Sääksmäen Teristen kartanon jo ennestään omistamansa Hattulan Merven kartanon lisäksi.

Maria Henrikintyttärellä ja Herman Blåfieldilla on meidän sukuhaaras-samme yli 200 jälkeläistä.

Jorma Taura on harrasta-nut sukututkimusta yli 10 vuotta.

Keväällä 2017 valmis-tui hänen toimittamansa sukukirja ”Karkun Tauran tarinoita”. Kirjan eräessä tarkistamattomassa tiedos-sa olleen virheen johdos-ta hän alkoi tutkia Maria Henrikintyttären salaisuutta ja tuloksen voimme lukea tässä kirjoituksessa.

Metsäsuomalaisten elämästä ja kulttuurista

Jorma Lappalainen

Miksi Ruotsin metsiin lähdettiin?

Metsäsuomalaisten värväminen Keski-Ruotsin metsäseuduille liittyi Vaasa-suvun aloittamiin kehityshankkeisiin. Erityisesti Kaarle-herttua oli näissä toimissa aktiivinen. Haluttiin lähes asumattomiin metsiin lisää veroa maksavia viljelijöitä ja sen lisäksi tarvittiin suomalaisia ammattimiehiä (mm. seppiä) ja työvoimaa kaitosteollisuuteen.

Pääosin muuttajat olivat Savosta ja Hämeen pohjoisosista sekä jonkin verran Pohjanmaalta ja Karjalasta. Muuttajia tuli Suomesta sadan vuoden kuluessa (alkaen 1580-luvulta) noin 13 000. Ruotsiin tuli myös erilaisia (laittomia) karkulaisia, jotka pakenivat mm. sotaväenottoa.

Suomalaisilla oli monia haluttuja taitoja, jotka Ruotsista puuttuivat. He hallitsivat kaskiviljelyn korkeilla moreenirinteillä. He tunsivat Ruotsissa tuntemattoman innovaation eli viljan riihi-kuivauksen. He osasivat pyytää tehokkaasti metsän riistaa ja muutenkin hyödyntää monipuolisesti luonnonantimia.

Voidaan sanoa, että **metsäsuomalaiset olivat luonnon hyödyntämisen huippuammattilaisia, jotka osasivat lukea luontoa:**

”Savolaisilla oli erämaakautensa perintönä tiettyjä ominaisuuksia, jotka soveltuivat uudisasutusalueilla selviytymiseen. Kaskisuomalaisille ympäristö ei ollut maisema esteettisine arvoineen vaan tuotantoyksikköjä, kuten soita, järviä ja metsiä. Metsä jäsentyi taas pienempiin osioihin kuten kotieläinten laitumiseksi, naavantuotantoalueeksi ja muiden raaka-aineiden varastoksi. Kaski oli myös tapa saada tietoja ympäristöstä ja sen resursseista. Kaskimatkoilla kerrotettiin luonnon varat ja alueet, ja tieto periytyi traditiona seuralle sukupolvelle. Luontoa luettiin. Valittiin oikeat maatyypit tiettyihin toimintoihin, ilmastoltaan suosiolliset paikat, sopiva ala kaskeamiseen, luonnon esteet jne. Näiden kykyjen ansiosta metsäsuomalaiset olivat oivallisia raja-seutujen asuttajia. Heillä oli Savon uudisasutusvaiheen tuoma kyky hallita ympäristöään ja selvitä ilman kyläasutuksen tuomaa turvaakin.” (Lähtenmäki 2002).

Suomalaisten muuttoon vaikuttivat mm. tilanpuute lähtömaakunnissa (kaskiviljely vaatii suuria alueita) mutta Savossa myös alueen rauhattomuus ja jatkuvat uhat rajan takaa. Savo oli vielä tuolloin rajamaakunta. Muuttoon houkuttivat vapaat suuret metsäalueet ja luvut verovapaudet.

Viljelysten raivaus ja talon rakentaminen

Suomalaiset muuttivat aika vähin varustein. Tulijoilla oli usein mukanaan vain kirves, jousi tai pyssy ja tupellinen tai rukkaselinen rukiita sekä kontissa pikkusälää. Jos hän oli perheellinen mies, talutti lammasnahkoihin puettu vaimo lehmää ja veti kelmassa perässään lapsilaumaa. Moni meni vasta sitten, kun oli ehtinyt itselleen kaataa halmeen ja salvaa pirtin, hakemaan vaimoansa tai mielitettyänsä kotipuolesta.

Saatuaan muutamana hyvän sadon metsäsuomalainen alkoi rakentaa väliaikaisten rakennusten rinnalle varsinaiset asumukset. Savupirtti saattoi sisältää tuvan, joka oli kuusi syltä laaja kulmalleen. Ovi oli tavallisesti idän puolella ja kiuas ovelta oikeaan käteen, siis pohjan puolella. Katon keskellä oli aukko, lakeinen, josta savu pääsi ulos. Kun tuli oli palanut loppuun, suljettiin aukko lakeislaudalla, ettei lämpö päässyt menemään ulos lakeistorvesta. Uunissa ei tavallisesti keitetty, se kun on leivinuunin tapainen ja tarkoitettu lämpimämpöä ja leipomista varten. Suuremmat keitot toimitettiin joko tuvassa, siten tuli sytytettiin uunin edustalle, jossa pata pysyi erikoisesta katosta lattiaan ylettyvässä puussa, tai pihamaalla keittokodassa. Etelän- ja lännenpuolisissa seinissä

Ritamäen metsäsuomalaistorppa, Lekvattnet, Torsby.
Kuva: Wikipedia.

oli aukot, josta tarpeen tullen voi laskea valoa tupaan.

Permantona oli joko kovaksi laitettu maaperustus tai halkaistuista hirsistä tehty lattia. Välikattoa ei tupaan tehty. Katto oli laudoista, niiden päällä tuohia ja päällimmäisenä halkaistuja kuusenrunkoja.

Huonekaluja ei juuri ollut. Seiniin oli kiinnitetty muutamia penkkejä ja tuvassa oli vankka pöytä. Nukuttiin lattialla esim. olkien päällä.

Metsäsuomalaisten alue ja kulttuuri

Metsäsuomalaisia oli aluksi (vuodesta 1580 alkaen) laajalla alueella keskisessä Ruotsissa. Heitä alettiin kuitenkin voimakkaasti ruotsalaistamaan 1600-luvulta alkaen. Metsäsuomalainen kulttuuri (mm. kieli) säilyi parhaiten Värmlandin rajaseudulla ja myös Norjan puolella noin 13 peninkulmaa pitkällä ja 5 peninkulmaa leveällä vyöhykkeellä.

Metsäsuomalaisten kieli oli leimallisesti pohjoissavolaista murretta, jossa oli jonkin verran hämäläisyyksiä ja myös vaikutteita Pohjanmaalta ja Karjalasta. Ajan mittaan kieleen omaksuttiin laina-

sanoja ruotsista, esim. hallinnollisia käsitteitä, joita ei vielä suomen kielessä ollut.

Seuraavassa joitakin esimerkkejä:

wetinä = todistaja (wittne)

suonkunnan täminä = pitäjänkokous (sockenstämma)

heärä = kihlakunta (härad)

putiisi, putinen = peruna (potatis)

Metsäsuomalaisten vaateparsia ja puhtaus

Metsäsuomalaisten vaateparsia oli kokonaan kotitekoinen (Salminen 1909):

Miehillä oli hirvennahkaiset housut ja pitkähäkky harmaa sarkatakki jokapäiväisenä vaatetuksena. Takissa ei ollut nappeja, se kiinnitettiin hakasilla tai vain vyöllä. Alla oli karkea liinainen paita, talvella lampaannahkainen liivi. Päähineenä käytettiin pyöreää patalakkia, jalkineina kesäisin virsuja, talvella nahkaisia pieksuja, joiden säääryksiin oli sidottu nahkahihnoja, ettei lumi päässyt sisälle. Jalassa oli joko kankaasta ommellut sukat tai vain riepua ja heiniä.

Naiset käyttivät villaisia, harmaita tai punaraitaisia hameita, sarkaisesta röijystä riippui metallisia nappeja tai kulkusentapaisia helyjä. Puhtaus metsäsuomalaisilla oli aivan mallikelpoinen. Seinätkin pestiin vähintään kerta viikossa hiekalla ja kuumalla vedellä aina savuviivaan asti – parahiksi miehen korkeudella näet olivat hirret savusta aivan kiiltäväksi mustuneet, mutta alas permannolle ei savutuvisissa savu laskeudu.

Puhtaus- ja terveyssyistä kylvettiin kaikkialla metsissä vähintään kahdesti viikossa, muutamit joka iltana, kun kotosalla olivat. Mies- ja naisväki kylpi kainostelematta samalla kertaa, sillä alastomuutta ei ollut keksitty häpeälliseksi.

Metsäsuomalaisten ruokalajeja

Tulokkailla ei ensi aikoina ollut varaa käyttää viljaa syötäväksi. Syötiin vain lihaa, eikä raaskittu jyviä käsimmallyssä jauhaa tai huhmarissa survoa. Mutta kun kasket alkoivat antaa hyviä satoja, otettiin käytäntöön Suomesta tutut ruokalajit (Salminen 1909):

Ohrista valmistettiin **rieskaa** tai ”kiskua” niin kuin sitä paikoittain nimitettiin. Tärkein ruokalaji oli ”**mutti**”, jota syötiin useimmiten

leivän asemesta työmailla. Muttia valmistettiin siten että kalaliemeen tai ihralla sekoitettuun veteen hämmennettiin jauhoja, kunnes saatiin tahdas, jota käsissä hieraistiin pyöreiksi pytkylöiksi.

”Pepo” oli myös yleisesti käytetty leipäaines. Sitä valmistettiin siten, että keitettiin suolaista vettä ja lisättiin jauhoja, kunnes keitto tuli miltei aivan kuivaksi, jauhон näköiseksi.

”Hillua” taas tehtiin puolukoista siten että pantiin lissottujen tai keitettyjen puolukoiden sekaan ruisjauhoja.

Herkkuna pidettiin **”mämmiä”** joka oli suunnilleen samanlaista kuin vielä nykyäänkin pääsiäisaihana meillä käytössä oleva.

”Wiilhuttu”, jota saatiin siten, että kermassa keitettiin hienoja ruisjauhoja, oli niin ikään herkkuruoka. Voin sekä juuston valmistamisessa olivat metsäsuomalaiset taitavia, vuohenmaidosta ja herasta taas valmistettiin pehmeätä juustoa nk. **”mössöä”**.

Olutta osattiin myös yleisesti maltaista juoksuttaa. Nautintoaineina käytettiin kotitekoista olutta, johon voitiin sekoittaa viinaa, jos sitä

ruotsalaisseuduilta saatiin. Kasvatettiin tupakkaa. Naiset olivat keksineet tupakan sijaan pureskeltavakseen kuusenpihkaa, jota nimittivät **”tukoksi”**.

Metsäsuomalaisten sorto

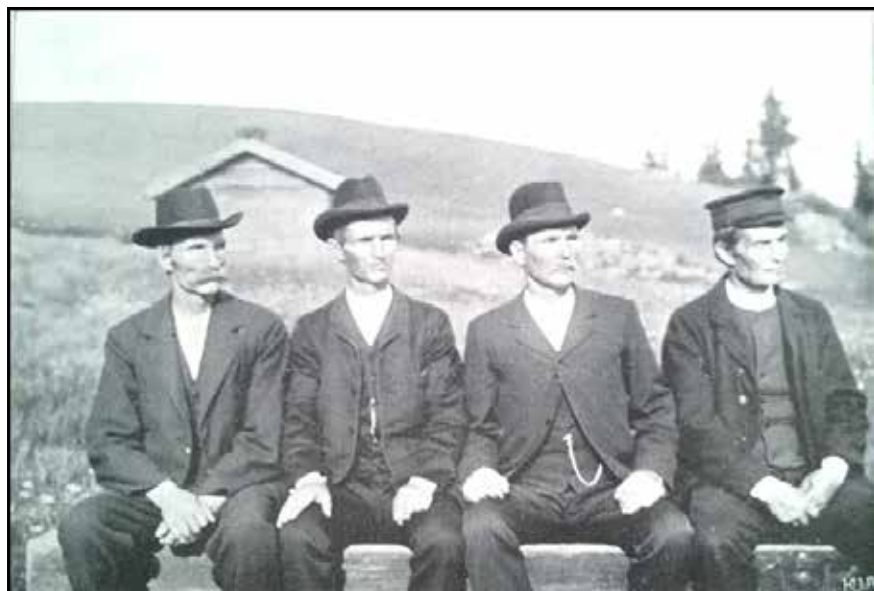
Tämä luku on epämiellyttävä ja inhottava osa metsäsuomalaisten historiaa. Metsäsuomalaiset menestyivät alkuun päästyään kaskimetsissään erittäin hyvin ja vaurastuivatkin, mutta se alkoi herättää kateutta ruotsalaiskylissä. Ruotsalaiset alkoivat tekemään kruunulle kanteluita metsäsuomalaisten muka aiheuttamista vahingoista. Sekään ei auttanut, että metsäsuomalaiset maksoivat sadostaan kolmanneksen veroa kruunulle ja vielä kymmenykset kirkolle saamatta vastineeksi juuri mitään palveluja. Myös metsille alkoi tulla muita käyttötarkoituksia. Mm. kasvava kaivosteollisuus tarvitsi puuta raaka-aineeksi ja johti ristiriitaan kaskiviljelijöiden kanssa monilla seuduilla. Kaskeamista alettiin rajoittamaan ja suomalaisia jopa ajamaan pois. Niitä, joilla ei ollut lupapapereita tiloihinsa tai jotka olivat maattomia työläisiä, vainottiin ja vangittiin.

Heitä pakotettiin kaivostöihin tai armeijaan mm. Baltiaan ja In-

kerinmaalle. Jotkut harvat palasivat Suomeen. Osa pakotettiin muuttamaan siirtolaisiksi Ruotsin siirtokuntaan Atlantin taakse Delawareen, sillä ruotsalaisilla ei ollut kiinnostusta erämaiden asuttamiseen. Ruotsalainen historioitsija Ivan Bill on arvellut, että Uuteen Ruotsiin saapui vuosina 1638–1664 noin tuhat siirtolaista. Yli puolet heistä oli suomalaisia. Monet suomalaiset pakenivat rajan yli Norjaan, jossa ainakin aluksi oltiin heille suopeampia.

1630-luvulta säädettiin monia hyvin jyrkkiä säädöksiä metsäsuomalaisten asemasta. Lasketaan että vuodesta 1636 alkoi metsäsuomalaisten vainojen aika. Tuolloin annettiin kuningatar Kristiinan nimissä tiukka säädös, joka oikeutti metsäsuomalaisten sorron. Metsäsuomalaisia karkotettiin monesta paikasta ja heidän talonsa poltettiin.

Lisäksi tuli kielellinen syrjintä, joka jatkui pitkään. Metsäsuomalaisten kieltä pilkattiin ja heitä vaadittiin opettelemaan ruotsia, vaikka heille ei annettu mitään kielenopetusta. Esim. vuonna 1682 säati kuningas Kaarle XI mm. ”Mutta jos he niskoittelevat (ruotsin oppimisessa), tahdomme usein mainitut suomalaiset siltä

Metsäsuomalaisia Östmarkin Mullinkeärnästä v. 1905.
Kuva Väinö Salminen.

paikkakunnalta, jossa he sitäpaitsi ovat tarpeettomia, karkottaa, ja käskemme, että siinä tapauksessa menevät tiehensä Suomeen, mistä tulleetkin ovat, siellä äidinkielellänsä oppiakseen kristinoppia”. Niinpä metsäsuomalaisten tavaksi tuli välttää suomea ruotsalaisten kuullen. He myös joutuivat vaihtamaan alkuperäiset suomalaiset nimensä.

Metsäsuomalaisten luonteesta

Heidän luonnettaan on kuvattu vielä vuonna 1845 seuraavasti (Salminen 1909):

”Suomalainen on vielä tänä päivänä läpeensä rehellinen, kestävä, luotettava, hyvänsuopa ennen kaikkea vieraanvarainen – viimeksi mainittu ominaisuus menee usein varojenkin.” ”Sillä mihin suomalainen on kotinsa rakentanut, siellä saat olla varma myös vieraanvaraisuutta tapaavasi.”

Ruotsalaiset naapurit uskoivat suomalaisten hallitsevan taikakeinoja. Siitä oli jopa suoranaista hyötyäkin. Luulottelu vaikutti, että pikkukivut paranivat. Ja sitä paitsi eivät ruotsalaiset naapurit uskaltaneet ryhtyä suomalaisten kanssa mihinkään tekemisiin, sillä paitsi urhoollisuutta ja hyvää ampumataittoa, peljättiin heidän noituuttaan. Lähettämällä noidannuolen luultiin suomalaisten saavuttavan, vaikka kuinka kaukaa vihollisensa. Suomalaisten ylläonnollisista kyvyistä kerrottiin tarinaa, että heidän voimat ja pontevuus johtuvat siitä, että suomalaisäidit lapsen synnyttyä itse joivat ja juottivat lapsille teräsvettä, josta lapsi terästyi.

Metsäsuomalaisten nykyisyydestä

Nykyään Vermlannin savolaismurre on kuollut. Viimeiset suomea hyvin taitaneet

metsäsuomalaiset olivat Johannes Johansson Oinonen eli Niittahon Jussi sekä Karl Persson. He kuolivat vuosina 1965 ja 1969. Nykyisin metsäsuomalaisista on muistona enää suomalaisperäistä paikanimistöä. Alueella on kuitenkin herännyt innostus suomalaiskulttuuriin. Norjan metsäsuomalaisilla on myös vähemmistökansan asema. Metsäsuomalaisten jälkeläinen on RKP:n kansanedustaja Elisabeth Nauclér Maarianhaminasta, joka valittiin eduskuntaan vuonna 2007. Ruotsalaisia metsäsuomalaisten jälkeläisiä ovat prinssi Daniel, poplaulaja Björn Skifs, jalkapallovalmentaja Sven-Göran Eriksson, Nobel-palkittu ekonomisti Gunnar Myrdal Ruotsin pitkäaikainen pääministeri Tage Erlander.

Sukututkimus ja metsäsuomalaiset

Metsäsuomalaisten sukututkimuksessa pääsee hyvin alkuun esim. DNA-sukututkimuksen avulla. Kun katsoo isälinjan osumia karttasovellutuksessa Vermlannin länsirajalta ja vastaavasti Norjan puolelta Hedmarkista, niin sieltä löytyy osumia, joiden vanhimman tunnetun esi-isän vanha suomalainen sukunimi on tiedossa. Lisää tietoa vanhoista metsäsuomalaissuvuista löytyy Gabriel Bladhin ym. tutkimusraportista vuodelta 2009. Se on saatavissa verkosta pdf-muodossa. Tähän julkaisuun on kattavasti kerätty tiedot metsäsuomalaisista monista erilaisista viranomais- ja tiedoista sekä Ruotsista että Norjasta 1600-luvulta alkaen. Myös sekä Ruotsin että Norjan metsäsuomalaismuseoista voi pyytää apua. Nämä museot ovat Finnskogscentrum Torsbyn Lekvattnetissa ja Norsk Skogsfinsk Museum Svullryassa. Ainakin Ruotsin puolen museossa Lekvattnetissa on olemassa sukuselvityksiä metsäsuomalaissuvuista.

Lähteitä:

Finnskogens landskap. Utställningsbroschyr. Torsbyfinnskogscentrum. 19s.

Wedin Maud: Skandinavien metsäsuomalaiset. Finnbygdenin kustantamo yhteistyössä FINNSAMIN kanssa. 2012. 34s.

Kettunen Lauri: Kahdeksan matkaa Vermlannin metsäsuomalaisiin (1907-1937). Kauppa-kirjapaino Oy 1960. 157s.

Finnskogar – Metsäsuomalaiset. Suomen kansallismuseon näyttely- ja kokoelmajulkaisuja 5. 2015. 97s.

Salminen Väinö: Skandinavien metsäsuomalaisten vaiheet. Kansalaiskirjasto 7. Suomalainen Kustannus-Osakeyhtiö Kansa. Helsinki 1909. 143s.

Lähteenmäki Eija: Ruotsin suomalaismetsien synty. Savolainen liikkuvuus vanhemmalla Vaasakaudella. SKS. 77 Bibliotheca Historica. Helsinki 2002. 212s.

Gabriel Bladh, Jan Myhrvold och Niclas Persson (red). Skogsfinska släktnamn i Skandinavien. Karlstad University Studies 2009:58

Gottlund K.A.: Ruotsin suomalaismetsiä samoilemassa. Päiväkirjaa vuoden 1817 matkalta. Suomalaisen kirjallisuuden seura 1928. Näköispainos kustantamo 2014. 294 s. ja Vermlannin päiväkirja 1821. SKS 1986.

Vanajaveden vedenkorkeus – kilpi kertoo menneitten sukupolvien työstä

Hannu Tapola

Järvet ja niitä yhdistävät joet ovat olleet vesireitteinä suomalaisten käytössä 10 000 vuotta. Asutus keskittyi vesistöjen varrelle. Näin kävi myös Lempäälän seudulla. Maantieverkoston ja 1800-luvun lopulla valmistuneen rautatieverkoston valmistumisen vuoksi vesitiet jäivät vähemmälle käytölle valtaliikenteessä. Tulvat ovat olleet säännöllinen vitsaus ja vaikeuttaneet etenkin maanviljelyä varsinkin ennen säännöstelyjärjestelmien rakentamista.

Kuokkalankoskien perkaus aloitettiin jo 1700-luvulla vuonna 1757 Ruotsin valtion toimesta paikallisten maanomistajien

painostuksesta, tavoitteena oli vähentää tulvahaittoja. Toisen kerran perkauksia tehtiin v. 1773. Perkauksia jatkettiin Venäjän vallan aikana 1800-luvulla useaan kertaan tavoitteena edelleen tulvien vähentäminen, maanviljelysmaan lisääminen ja koskien laivaliikenteen edellytysten parantaminen. Perkauksia tehtiin aluksi vuosina 1818–1823 ja 1825–1826. Töissä oli venäläistä sotaväkeä sekä oman paikkakunnan ja muualta tullutta palkkaväkeä. Lempäälän, Sääksmäen, Kalvolan ja Akaan talolliset määrättiin töihin viideksi päiväksi. Töitä jatkettiin v. 1857 ja 1860-luvulla. Viimeisimpiin perkauksiin osallistui talollisia mm.

Sääksmäen, Hattulan, Kalvolan, Tyrvännön ja Vanajan pitäjistä. On arvioitu, että 1700-luvun ja 1800-luvun Kuokkalankoskien perkauksilla veden pinta on laskenut 4–5 metriä alkuperäisestä tasosta. Kirsti Arajärven Lempäälän historia-kirjassa arvioidaan Vanajaveden pinnan laskuksi 15 jalkaa.

Lempäälässä vanhat vesirajat ovat näkyvissä maastossa. Ne huomaa, jos osaa lukea maisemaa. Kuokkalankoskien perkaus on ollut aikanaan suuri ympäristöön vaikuttava toimenpide, mikä vaikutti koskien yläpuolisen Vanajaveden korkeuteen koko vesistön alueella aina Turenkiin ja Hauholle asti. Per-

Kilpi paljastettii Suomen Itsenäisyyden 100-juhlavuoden merkeissä Lempäälässä Mottisen tilalla.

Kuva Hannu Tapola

kauksien seurauksena vedenpinnan laskiessa paljastui uutta maata, jota voitiin ottaa viljelyskäyttöön, tosin tulvat haittasivat edelleen. Aiemmasta vesirajasta saa käsityksen mm. Ruotsin vallan aikaisesta ns. kuninkaankartasta vuodelta 1781. Sitä ennen oli jo koskia perattu. Nykypäivänä veden pinnan korkeusero esimerkiksi Lempäälän Ahtialanjärven ja Hämeenlinnan Miemalanselän välillä on vain 10 cm.

Monelle nykypäivän lempääläisellekin tämä lähihistoriaan liittyvä Kuokkalankoskien perkaus on tuntematon ja outo asia. Tämän vuoksi on haluttu pystyttää muistokilpi kertomaan ja konkretisoidaan Lempäälää lähes 300 vuotta sitten. Se on myös kunnianosoitus menneille sukupolville uhrauksista ja mittavasta raskaasta työstä. Koskien perkaus tehtiin hyvin pitkälle käsityönä sen ajan tekniikan mukaisesti. Mainittakoon, että Lempäälän muinaiset asuinpaikat Vanajaveden rannoilla olivat 4–5 metriä nykyvedenpinnan yläpuolella. Näin myös Mottisen tilan päärakennus on aikoinaan rakennettu Lempoisten vuoden 1836 palon jälkeen muinaiselle asuin-

paikalle ja vanhalle Vanajaveden rantapaikalle.

Lähteet

Ruotsin kuninkaankartasto vuosi 1781: Kuokkalan kylää, Lempäälän kirkonseutua ja Lempoisten siltaa koskeva tiedustelukartta

Prof. Väinö Auer vuosi 1924: Vanajaveden historia postglaciaaliaikana

Kirsti Arajärvi vuosi 1959 : Lempäälän historia

Rainer Mäkelä vuosi 2005: Ahtialanjärven historiaa

Ritva Mäkelä vuosi 2010: Vettä ja virtaa

Vasemmalla kilpi-idean isä Hannu Tapola ja oikealla kilven valmistaja Harri Toivola

Kuva Hannu Tapola

Syysretki 22.9.2018 keskiaikaisessa Hämeenlinnan linnaläänissä

Vuoden 2018 Mauri-myrskyn uhkaillessa lähdimme matkalle Hämeen sydänmaille keskiaikaisiin Suur-Hattulan ja Suur-Vanajan pitäjiin. Nykyisten kuntarajojen mukaan matkailimme Janakkalassa ja Hattulassa.

Janakkalan Hakoisten linnavuori vei ajatuksemme vielä keskiaikaakin varhaisempaan ajanjaksoon, sillä siellä ollut muinaislinna oli käytössä jo rauta-ajalla. Linnavuorta katselimme vain auton ikkunasta, mutta se erottui maastosta selkeänä ja mielikuvituksen avulla saattoi nähdä puolustusvarustukset sen rinteillä. Hakoisten muinaislinna lienee ollut varsinaisen Hämeenlinnan edeltäjä.

Napialan koulu

Meille kaikille omakohtaiseen historiaan eläydyimme Janakkalan Napialan koulumuseolla, jota emännöivät sisarukset Heli Lindblom ja Päivi Hakoma.

He komensivat meidät parijonoon ulkorappusten eteen ja sitten pääsimme luokkaan, jossa harjoittelimme nenäliinan oikeanlaista käyttöä, kuuntelimme alkoholin vaaroja diakuvia katsellen sekä kirjoitimme kaunokirjoitusta mustekynillä.

Torpparimuseo

Laurinmäen torpparimuseossa pääsee tutustumaan elämään 1800-luvun lopun vauraassa torpassa. Rakennukset on siirretty museoalueelle eripuolilta Janakkalaa ja ne on sijoitettu entisaikojen suomalaisen mallin mukaan ympäröimään pihapiiriä ja kaivoa.

Museolla meitä odotti opas, joka kertoi paitsi Janakkalan historiaa myös museoalueen rakennusten ja niissä asuneiden ihmisten vaihteita ja tarinaa.

Lepaan kartano

Lepaan kartano sijaitsee Hattulan kunnassa. Kartanon vanha päärakennus on matkailijoiden käytössä ja siellä nautimme mahtavan kartanolounaan sekä saimme ainoan annoksen tietoa kartanon vaiheista ja omistajista aina 1400-luvun Lepaa-suvusta Karl Fredrik Packaléniin asti. Hän luovutti tilan testamentissaan valtiolle 1902 puutarhuri- tai maanviljelyskoulua varten. Tutustuimme myös kartanon puutarhaan ja kuulimme Lepaan Annasta, joka ei saa rauhaa vaan huokailee kellarissa tai vaeltaa virran rantaa.

Teksti: Tuija Soini

Kuvat: Marja-Leena Viilo ja Tuija Soini.

Vuosikokous 19.2.2019

Tampereen seudun sukututkimusseura ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään tiistaina 19.2.2019 alkaen klo 17.30 Kulttuuritalon Laikun luentosalissa osoitteessa Keskustori 4, Tampere.

Aluksi Marja-Leena Viilon esitelmä: Kolme murhaa Kauhajoelta.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 9. ja 10. pykälien mukaiset vuosikokoukselle kuuluvat asiat. Tampereen seudun sukututkimusseura ry:n säännöt on luetavissa seuran verkkosivulta osoitteessa www.tamsuku.fi/saannot.html

Tule mukaan, kuuntele, kysy, osallistu ja vaikuta

Kahvitarjoilu klo 17.00 alkaen

Hallitus 4.12.2018

Vanhoja kirkonkirjoja kuvaamassa

Tampereen seudun sukututkimusseuran aktiivit ovat syksyn 2018 aikana kuvanneet seurakuntien vanhoja kirkonkirjoja. Työ perustuu SSHY:n ja Tampereen seurakuntien väliseen yhteistyösopimukseen. Myöhemmin ensi vuoden aikana kuvatut kirjat saadaan SSHY:n digitaaliseen kuvastokantaan ja jäsenten käyttöön.

Kuva oikealla
Anitta ja Heikki Nurmi kuvaustyössä

Teksti ja kuva
Markku Uusitalo

Kevätretki 25.5.2019

Ahlströmin Noormarkun ruukkimiljööseen

Retken kulku

Lähtö klo 8.20 (huom aika!) Keskustorin Vanhalta kirkolta ja paluu viimeistään klo 18 samaan paikkaan.

Aluksi suuntaamme pieneen Pomarkun kuntaan, jossa nautimme aamupäiväkahvit sekä tutustumme vanhaan ja uuteen kirkkoon, jotka sijaitsevat samalla kirkonmäellä. Sään salliessa kahvilasta voi kävellä kylän läpi ja Pomarkunjoen yli kirkonmäelle.

Pomarkusta jatkamme Noormarkkuun A. Ahlströmin ruukille. Pääsemme opastetulle tutustumiskäynnille suomalaisen arkkitehtuurin helmeen, arkkitehti Alvar Aallon suunnittelemaan Villa Maireaan. Toinen opastuskierros on meille räätälöity ruukkialueen kierros, jossa jalkaudutaan alueelle ja esitellään rakennuksia ja historiaa. Opastusten välissä nautimme hyvän lounaan klubitalossa.

Retken hinta

Seuran jäseniltä 80 e ja muilta 90 e.

Ilmoittautuminen

Ilmoittaudu osoitteessa www.tamsuku.fi/retkelle.html. Kerro nimi, osoite, puhelinnumero, sähköposti, seuran jäsenyys sekä ruokarajoitteet.

Lasku retkestä lähetetään ennen matkaa kaikille sähköpostilla. Erillinen paperilasku vain pyydetessä.

Peruutukset

Ilmoittautuminen retkelle on sitova. Ilmoittautumisen voi perua kuluitta kaksi viikkoa ennen retkipäivää, tämän jälkeen seura perii varauksesta aiheutuneiden kulujen kattamiseksi puolet retken hinnasta. Peruutukset joko sähköpostilla tuija.soini@tamsuku.fi tai tekstiviestillä 050 534 3882.

Kuvat Ahlströmin Ruukki
Ylinnä: Villa Mairea
Yllä: Kartanon päärakennus

Vasemmalla: Pomarkun kirkko

Sukututkimuspäivä Sampolassa lauantaina 26.1.2019

Teemana: Pirkanmaalaisia merkkihenkilöitä ja sukuja

Sukututkimuspäivä Sampolassa

Aika Lauantai 26.1.2019 klo 10.00 - 16.00
Paikka Sampola, Sammonkatu 2, Tampere

Ohjelma

Klo 10.00 Sampolan aulan näyttely aukeaa

Klo 11.00 Sukututkimuspäivän avaus

Klo 11.15 FT Tapio Salminen: Nott-beckit ja Tallinna. Wilhelm von Nott-beckin suku ennen Tamperetta ja aate-lointia

klo 12.15 - 13.15 Lounastauko

Klo 12.15-12.45 Tietoisku - näin aloitat sukututkimuksen

Klo 13.15 Professori, kirjailija Panu Rajala: Sukuni ja Sillanpää

Klo 14.30 FT Tiina Miettinen: Totta vai tarua? Kaarina Maununtyttären tausta ja arvoitus

Klo 16.00 Tapahtuma päättyy

Esitelmät ja tietoisku ovat juhlasalissa.

Aulassa on näytteilleasettajia.

Sampolan kahvila on avoinna klo 9 - 15 ja ruokala klo 12.15 - 13.15.

Sukututkimuspäivä järjestetään yhteistyössä Tampereen seudun sukututkimus-seuran ja Tampereen seudun työväenopiston kanssa.

Aulaan varataan pöydät näytteilleasettajille. Emme veloita pöytävuokraa.

Varaukset: tiina.miettinen@tamsuku.fi

Sukututkimuspäivä on avoin ja pääsymaksuton kaikille kiinnostuneille.

Tervetuloa mukaan!

Katso lisätietoja osoitteesta

www.tamsuku.fi

Kevätkausi 2019

Tampereen seudun sukututkimusseuran kaikille avoimet kokoontumiset Kulttuuritalo Laikussa osoitteessa Keskustori 4, Tampere. Seuran kirjasto on kokoontumisiltoina avoinna 3. kerroksen Mäkelän kabinetissa klo 17–18. Esitelmät pidetään toisen kerroksen luentosalissa klo 18–20. Luentosali on varattu jo klo 17 alkaen tapaamisia ja vapaamuotoisia keskusteluita varten. Rakennuksen pohjoispuolen oven hissillä pääsee suoraan toiseen ja kolmanteen kerrokseen.

Esitelmäpäivät ja tiedossa olevat aiheet kevätkaudella 2019. Katso tarkemmat ja jatkuvasti täydentyvät tiedot Tamsuvun nettisivulta osoitteesta www.tamsuku.fi

Tiistai 22.1 klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Ulla Koskinen: Suomessa selviytymisen historiaa

Tiistai 5.2. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Leila Sepänniitty: Vanhempieni Siperian retki 1932–1948

Tiistai 19.2. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Vuosikokous. Esitelmä Marja-Leena Viilo: Kolme murhaa Kauhajoelta

Tiistai 5.3. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Aihe ja alustaja varmistuvat myöhemmin. Katso www.tamsuku.fi

Tiistai 19.3. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Aihe ja alustaja varmistuvat myöhemmin. Katso www.tamsuku.fi

Tiistai 2.4. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Markku Uusitalo: von Qvantenit Suomen sodassa 1808–1809

Tiistai 16.4. klo 18.00 Luentosali 2. kerros, Uusien jäsenten ilta, tule mukaan, kysy ja tutustu muihin sukututkijoihin

Tamsuvun 40-vuotisjuhla lauantaina 11.5.2019

Tampereen seudun sukututkimusseura on perustettu 40 vuotta sitten keväällä 1979. Merkkipäivää vietetään Osmon päivänä lauantaina 11.5.2019 kunnioittaen Osmo Durchmanin elämäntyötä sukututkimukselle.

Päiväjuhla järjestetään 11.5.2019 klo 13–15 Kulttuurikeskus Laikun musiikkisalissa. Juhlailallinen klo 17.00 alkaen Ravintola Tammerissa. Päiväjuhla ja illallinen ovat kaikille avoimia tilaisuuksia.

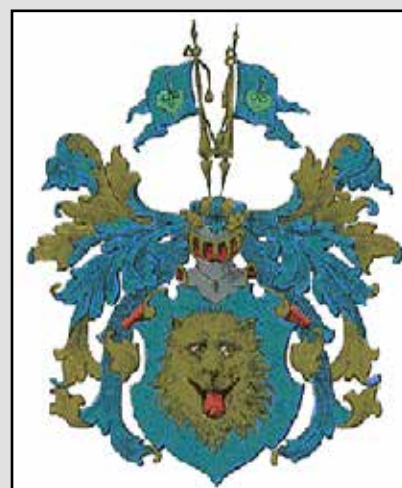
Katso tarkemmat tiedot päiväjuhlasta ja illalliselle ilmoittautumisesta ja maksamisesta Tamsuvun nettisivuilta osoitteesta:

www.tamsuku.fi

Orpana 1/2019

Sisällysluettelo

- 2 Tamsuvun yhteystiedot**
- 3 Puheenjohtajan palsta**
- 4 Äijäsen talo Orivedellä**
- 8 A. P. Mäkikylä Ylöjärveltä**
- 12 Sotilas Anders Skottin jäljillä**
- 17 Maria Henrikintyttären salaisuus**
- 21 Metsäsuomalaiset**
- 25 Vanajaveden vedenkorkeus**
- 27 Syysretki 2018 Hämeen sydänmaille**
- 28 Vuosikokous**
- 28 Kirkonkirjojen alkuperäiskuvaukset**
- 29 Kevätretki 2019 Alströmin Ruukkiin**
- 30 Sampolan sukututkimuspäivä 2019**
- 31 Kevätkausi 2019**
- 31 Tamsuku 40 vuotta**

Blåfield-suku,
aseenkantaja Bengt
Jönsson Turusta
aateloitiin 12.11.1476

Lue lisää sivu 17